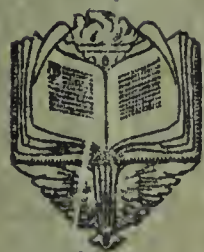

ПРАВИЛА РУСЬКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

— В —

==== КАНАДІ. ====

ВІННІПЕГ, МАН., Р. Б. 1915.

З Друкарні „Канадійсько - Української Видавничої Спідки”

ПРАВИЛА РУСЬКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

— В —

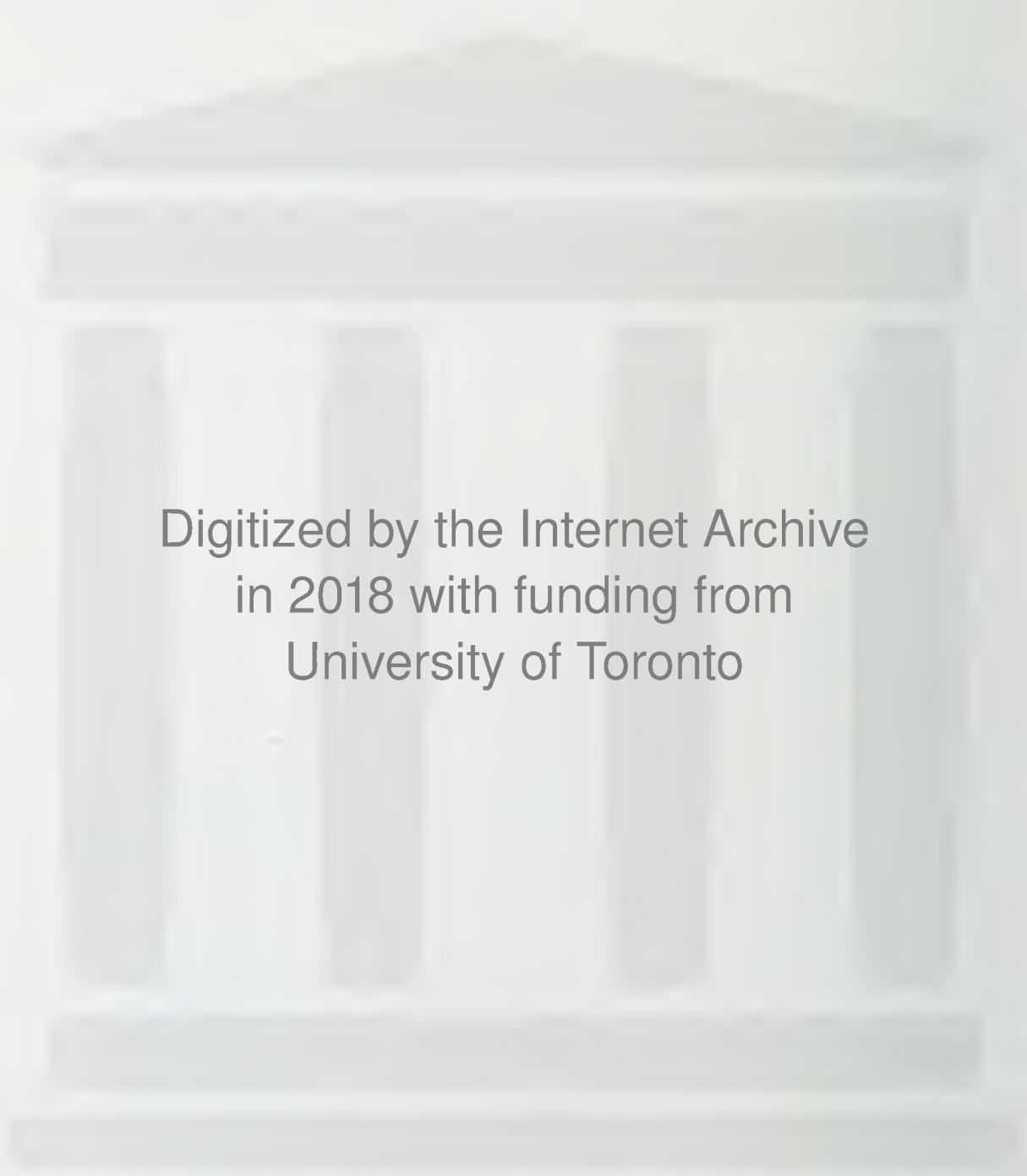
==== КАНАДІ. ====

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

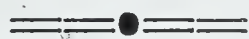
ВІННИЦЕГ, МАН, Р. Б. 1915.

З Друкарні „Канадійсько - Української Видавничої Спілки”

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
University of Toronto

ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНЬСТВУ НАШОЇ ЕПАРХИЇ МИР О ГОСПОДІ І АРХИЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЄ.

За ласкою Божою і при помочи Нашої Покровительки Препоблагословенної Діви Марії даємо Вам отсим, Дорогі в Христі Братя і Співробітники на Нашій русько-католицькій церковній ниві в Канаді, “Правила”, котрими бажаємо завести одностайне поступованє в заряді парохій і в Вашім душпастирськім діланю на цілій канадійській території, що певно причинить ся до помноження успіхів в Вашій тяжкій праці для спасеня дорогих душ Наших вірних Русинів в Канаді.

На основі Декрету “Вірним Русинам” виданого Апостольскою Столицею дня 18 серпня 1913 р. для унормованя церковних відносин русько-католицької Церкви в Канаді, по відбутій Нами нараді і дискусії з Високопреосвященими Архиепископами і Епископами Західної Канади і по використаню розпоряджень Епископів латинського обряду а головнo “Актів і Декретів першого повного Собора в Квебеку” р. 1909, як також по узглядненю декрету “Ад Травес ет діутурнас”, або так званої “Конкордії”, виданої Апостольскою Столицею д. 6. жовтня р. 1863 для унормованя відносин русько-католицької Церкви в Галичині до латинської, зладжено проєкт “Правил” і предложено на обради першого Собора русько-католицького духовенства західної Канади, що відбув ся в Йорктон, Саск., в днях від 27-29 листопада 1914. На Соборі передискутовано всі поодинокі точки “Правил”.

доповнено або змінено деякі з них і поручено Всесвітлійшому о. Др-ови А. Редкевичеві, Нашому ревному Помічникові і Референтові тих “Правил” на Соборі, щоби їх зладив до друку.

Дякуючи передовсім Всесвітлійшому Отцю Др-ови А. Редкевичеві, за Єго умітний і невсипущий труд коло зладження і видання сих “Правил”, як також всім Всечеснійшим Отцям, учасникам Собора за їх практичні вказівки, оголошуємо сим “Правила русько-католицької Церкви в Канаді” як Наші зарядження, обов'язуючі кожного Нашого священника, занятого в душпастирській праці.

Знаючи, що одностайне, законом унормоване поступованє всього Клиру в Епархії становить основу церковної організації і помножує успіхи праці на ниві церковній, Ми доложили всіх старань, щоби як найскорше дати Нашому Духовенству підручник такого правного і практичного поступованя.

Ми свідомі сего, що сей підручник не єсть єще вичерпуючий. Для того з одної сторони звертаємо увагу Нашого Духовенства, що сі “Правила” зовсім не звільняють їх від знання і придержування загального церковного закона, а з другої сторони знова просимо, щоби всі Всечеснійші Отці збирали свої поміченя чи то теоретичні, чи здобуті практикою, та присилали їх до Єпископського Ординариату, який з'ужиє їх до повнійшого видання “Правил”.

В ніякім случаю не дозволяємо самовільно заводити або придержувати ся иншої практики та поступованя, як сего, що їх приписують “Правила”. Єсли яке розпорядженє окажется в якійсь місцевості неможливе до переведеня, тоді священник має се подати Єпископському Ординариатові до відома і поступити відтак після Єго дотичного рішення.

Умоляючи Всемогучого Бога о благословенство на сей вклад в наше церковне жите заряджуємо:

1. Правила русько-католицької Церкви в Канаді оголошені друком обов'язують всі кожного Нашого священника в два місяці по їх одержаню.

2. Диспензи з важних причин дані на письмі, мають бути в правилах занотовані враз з їх числом і датою.

3. “Правила” суть все предметом конкурсового іспиту

4. “Правила” суть книжкою особистою священика. При зміні місця належить наслідникови подати евентуальні зміни чи місцеві практики до занотовання і ужитку, щоби зі зміною особи не зміняла ся практика.

5. Книжка ся єсть друкування виключно для ужитку наших сьвящеників. Не вільно єї продавати, чи давати кому другому, як лише руському сьвященикови в Канаді апробованому руським Єпископом.

Дано в Торонто, Онт., в Духовнім Семінарі

дня 23 січня, 1915 р.

Никита

Єпископ Канадійських Русинів.

ПРАВИЛА.

Бібліотека сьвященича: — Кожний сьвященик єсть строго обов'язаний мати отсі книжки в своїй бібліотеці: 1. Св. Письмо, видане за апробатою дотичних властей; 2. Догматику; 3. Моральну; 4. Пасторальну; 5. Церковне право; 6. Загальну історію Церкви, а руської Церкви з окрема; 7. Житє Сьвятих, а з окрема житє св. Йосафата; 8. Підручники до катехизації і проповідий; 9. Правила русько-католицької Церкви в Канаді; 10. Типик, видання о. Пралата Ізидора Дольницького.

Сьвященик, в котрого бібліотеці сих книжок не буде, або знайдуться заказані книжки, буде без попереднього напіння суспендований, доки не здасть конкурсового іспиту і не справить собі потрібних книжок.

Бінованє: — В перший день Рождества і Воскресенія Г.Н.І.Х. і Сошествія св. Духа і на Йордан позволяємо всім нашим сьвященикам правити дві Служби Божі, єсли заходить потреба, т. є. єслиби в противнім случаю значне число вірних або убожші верстви були позбавлені нагоди вислухання Служби Божої.

На всі инші случаї, мають сьвященики, що бажали-би бінувати, постарати ся о дотичне позволенє від Ординарияту.

Бінуючому сьвященикови не вільно брати платних наміренєх на обох Службах Божих, лише на одній з них.

Єсли сьвященик править обі Служби Божі в тій самій церкві і має лиш одну чашу, то по св. Причастію вірних нехай вище старанно з чаші НС. Тайни, відтак виполоче чашу і зіллє до осібногo начиня, відтак над чашою обмие пальці вином і водою як звичайно і знова зіллє до начиня. Се начинє з положанєм ховає до кивота і спожие при положаню чаші на другій Службі Божій. Так виполокану чашу обітре сьвященик ручником, накриє як звичайно і може єї ужити до другої Служби Божої.

Єслиж має сьвященик дві чаші, то найлучше по як найстараннійшій спожитю НС. Тайн сховати чашу до кивота, а до другої Служби Божої ужити другої чаші і при кінці Служби Божої виполокати одну і другу чашу, спожити пологанє, як звичайно, і витерти обі чаші.

Єсли-ж Служби Божі мають бути відправлені в двох віддалених церквах, тоді має сьвященик по як найстараннійшій спожитю НС. Тайн, виполокати чашу вином, відтак над чашею обмити пальці вином і водою і оба сї положаня зняти до відповідного начиня, а відтак або: 1) полишити єго в кивоті до спожитя на Службі Божій слідуєчого дня (єсли іменно сьвященик буде мав там Службу Божу), або 2) вибрати положаня ватою і спалити, або: 3) лишити в кивоті, щоби висхла сама, або: 4) виляти “ін пісцінам”, єсли єсть. (Інстр. С. Конг. для Розширення Віри 11. марта, 1858). Ся інструкція дасть ся застосувати в латинськїм обряді у всіх чотирох случаях, а в нашій найвідповіднійше є поступити як сказано під ч: 1 або 2. Сьвященик однак мусить все як найстараннійше спожити перед пологанєм НС. Тайни.

Богоязленіє: — Йорданське водосьвятіє можна відправляти від навечерія Богоявлення аж до віддання Празника включно.

Брацтва: — Добре зорганізовані церковні брацтва приносять великі плоди так в життю моральнім вірних, як також в їх життю духовім. Вони можуть рівнож причинити ся до розцвіту добробуту материяльного громади і можуть стати рівнож помічними парохови в єго душпастирськїй праці над громадою. Проте поручаємо Всечесним Отцям, щоби всюда по своїх парохіях основували брацтва затверджені Апостольською Столицею. Нашим бажанєм єсть, щоби ширити всюда Брацтво **Апостольства Молитви** — і єму підпорядкувати брацтва і **Тверезости і Щоденних вечірних спільних молитов** в родині перед образом Св. Родини.

Ми небавом видамо окремиї пастирськїй лист про брацтва, тому тут даємо лише загальні вказівки. Звернемо лише єще увагу на кілька точок. Всі три висше наведені брацтва повинні мати як найбільше число членів, — бо вони стремлять головню до піднесеня морального і духового життя самого члена і яко такі, повинні заключати в собі можливо найбільше число членів. Суть однак брацтва другого рода, яких

цілею єсть не так власне освяченє або власне добро члена, — але освяченє і добро духове або матеріяльне других, **не-членів**. До таких брацтв можна приймати лише вибрані особи — і тут не може розходити ся о чисельну, але лише о моральну силу і вартість брацтва. Тії брацтва мають бути помічними самому душпастиреви в єго душпастирській і суспільній праці, а їх члени мають бути неначе Апостолами душпастиря, єго науки і єго стремлінь. Брацтва першого рода, до котрих належать ті, що висше вимінилисьмо повинні з часом обняти **всіх членів** парохії без виїмку. Се було-би найгарнійшим доказом невтомимої праці душпастиря. Вони мають бути підкладом до оснoваня брацтв другого рода, що мають за ціль піднесенє морального і духового життя других осіб — не членів. Бо тільки сей зможе працювати успішно над душею другого, котрого власна душа єсть чиста і перенята наукою ним голошеною. Ніхто не може двигнути другого до уровня морального чи взагалї духового висшого понад сей, який він сам посїдає. В сих брацтвах другого рода сьвященик повинен уважати, щоби членами єго були люди вибрані, щоби членство в такім брацтві було честію дуже трудною до здобутя.

Поки вийде Наш пастирський лист, в котрім будемо говорити головнo про брацтва другого рода — поручаємо Всечесним Отцям, щоби оснoвуванєм брацтв першого рода підготовали ґрунт до успішного оснoваня прочих брацтв. В сей спосіб праця наша стане психольогічно узасадненою, а при тім плянoвою і одноцільною і при Божій помочи принесе красші успіхи.

Взаїмна поміч: — Руські сьвященики, головнo сусїди, повинні оказати ся завсїгди готовими до несеня взаїмної помочи в душпастирській праці, наколи будуть о се прошені. розуміє ся в межах сих “Правил”. Головнo завсїгди мають усевнити ся, чи вірні з чужої парохії, або місії сповняють обовязок плачення парохіяльних і епархіяльних такс.

Коли-би трафив ся вірний, що не належить до ніякої церковної громади, то сьвященик має домагати ся від него, щоби став членом сеї церковної громади, в якій мешкає. В сій цілі мусить вірний зложити або якусь квоту, або принайменше підписати заяву, що стане членом і буде платити на-

лежні такси. Сю квоту згідно заяву, має ся переслати тому священникови, до котрого належить дотична церковна громада.

Колиж довідає ся священник, що вірний належить вправді до певної церковної громади, але не платить такс, то має поступити собі так, як сказано в “Замітках до Тарифи”.

Вічне світло: — Де в кивоті переховують ся ІС. Тайни, там має стало світити ся лампа, наповнена оливою. Їсли-би однак заходила небезпека огню, то має та лампа світити ся принайменше в часі, коли відправляють ся в церкві богослуження. Се єсть обов'язком самого священника припильнувати, щоби сей припис був захований.

Викази і звіти: — Кождий священник єсть з'обов'язаний прислати до Єпископської Канцелярії викази і звіти зі своєї парохії або місійного округу за кождий минувший рік, найдалше до кінця січня слідуєчого року. Щоби улегчити працю священникам, Єпископський Ординарият розіслав відповідні формулярі до виконання. Наколи котрий зі священників вже довше літа перебуває на тім самім місци і вже раз виконувив формулярі, то в слідуєчих роках має зазначити в поодиноких рубриках лише евентуальні зміни.

Відправа Служби Божої в приватних домах: — Де нема церкви, там вільно священникови відправляти Службу Божу в приватнім домі, в місци, яке найлучше відповідає святості і гідності безкровної жертви. Рівнож дозволяємо священникам по кельоніях відправляти в зимовій порі Службу Божу в несвяточні дні в приватнім мешканю. Однак священники с'уть обов'язані в совісти подбати, щоби місце, де відправляють Службу Божу, було як найвідповіднійше на сю ціль зладжене.

Коли котрий з місіонарів на кельоніях мешкає далеко від церкви і хотів-би правити Службу Божу в несвяточні дні в приватнім помешканю і літною порою, то має просити Ординарият о дотичне позволенє, описуючи кімнату, де би мала бути приватна каплиця.

Відношенє до священників і вірних латинського обряду: —

Зі священниками лат. обр. повинні наші священники жити всюда в дружних зносинах.

Що до несеня собі взаїмної помочи в душпастирській праці мають з гори уложити ся між собою, бо тільки в сей спосіб можна буде уникнути всяких непорозумінь.

В права парохіяльні сьвященика лат. обр. нехай не важить ся ніхто з наших сьвящеників мішати. Тільки **прошений** або в дійсно наглій потребі і в неприсутности латинського сьвященика, може наш сьвященик сповняти зглядом вірних лат. обр. сі сьвященодійствія, котрі становлять виключне право пароха.

Що до епитрахильних доходів, побраних при сій нагоді, а іменно кому они мають припасти, нехай уложать ся сьвященики самі поміж собою.

В місцях, де нема тільки русько-актолицька церква, а доїзджає сьвященик латинського обряду до своїх вірних, повинен наш сьвященик в порозуміню з тростисами оказати ся готовим відступити свою церков на відправу латинському сьвящеником і то, або даром, або за справедливе винагородження. Не відповідало-би се однак духови Христовому, коли-би сьвященик або громада за принагідне відступлене церкви жадали винагородження більшого як треба, щоби покрити конечні видатки, получені з відступленем, як пр. опал, чищення церкви, сьвітло і т. п.

Підчас торжественних процесійних обходів лат. обр. має ся дозволити **даром** ужити церковних дзвонів.

Епископам лат. обр., що візитують свою епархию, мають руські сьвященики враз з громадою віддати такі почести, які віддають і власному Епископови при сій нагоді. Головнoж повинні просити Епископа, щоби вступив і до їх церкви та уділив їм свого архиєрейського благословлення.

При уділюваню духовної услуги вірним латинського обряду, коли зі слүшних причин зайде потреба сего, мусить сьвященик упевнити ся, чи не ділають они сего в тій цілі, щоби уникнути плачення вкладок. Поступованє з ними має бути таке саме, як з подібними вірними нашого обряду.

Тому що ніхто не може змінити обряду без позволення „Конгрегації для Розширення Віри”, проте нехай ніхто з наших сьвящеників не важить ся приймати вірних лат. обр. до своєї церковної громади.

Арт. 27. Декрету, наказує латинським сьвященикам під загрозою укараня через Апостольський Престол **намовляти**

вірних греко-кат. обряду до зміни на латинський. Рівнож і Ми заказуємо Нашим сьвященикам, щоби не важили ся намовляти нікого з латишників до зміни їх власного обряду.

Візитация Канонічна: — Канонічну візитацию всіх парохій і місій зачнемо по скінченню перших відвідин всіх місцевостей, де живуть наші вірні. Дотеперішні Наші відвідини були лише в часті канонічні, були більше орієнтацією, чим візитациєю. Тепер по виданю сих “Правил” можуть Всч. ОО. Душпастирі знати Наші від них домагання і урядити ся так, що будуть готові кожної хвили на візитацию. Часть церковна на візитациї: прийняте, відправа, оглянене церкви, цвинтаря, се ще не всьо, бо до того треба додати катихизацию, проповідь, оглянене за христії, а відтак всіх книг парохіяльних, бібліотеки і т. д. О тім дамо докладну інструкцію в свій час; на разі до сказаного додаємо, що похваляємо сей наш народний звичай приймаєня Єпископа, який і в Канаді задержав ся, з бандериями, брамами, витанєм хлібом і солию, передаванєм ключів. бо він для дітний уроджених і вихованих в Канаді є великою школою. Промову витаючого троста най сьвященик абс сам уложить, або поправить, коли треба і витаючий най єї читає звичаєм тутейшим і коли хто говорить, най промова буде коротка: Витаємо... благословіть нас і наш хліб і сіль... — щоби уникнути неприємностей зацукования. Діти при прийнятєх Єпископа все висувати наперед. По можности постарати ся о фотоґрафа на сю памятну хвилю.

Візитованє парохіян: — Кождий парох, коли хоче успішно працювати над духовним добром повіреної єго душпастирській опіці громади, мусить вперед пізнати єї добрі і злі сторони, жерела і причини зіпсутя, — загалом — моральний стан не лише одиниць але і родин. Крім сего, для успішного душпастирства треба сьвященникови запізнати ся рівнож з родинними і житєвими відносинами своїх парохіян. Се може душпастир осягнути лише через то, що відвідає поодинокі родини в своій парохії та, руководячи ся пастирскою розвагою і ревностію, засягне потрібних інформацій, головно що до сповнюваня духовних обовязків, що до науки і реліґійного вихованя дітний, житєвих відносін родин і т. п., уникаючи однак всего, що моглоби виглядати на невідповідну цікавість, або що моглоби уразити когонебудь

Проте наказуємо, щоби кождий душпастир відвідав раз в році всіх своїх парохіян, не як знакомий, але урядово як їх душпастир. Се єсть великий і тяжкий обовязок душпастиря і проте кождий як найсовіснійше має єго виповняти. Тії ВВ. Отці, що самі збирають колекту по поодиноких родинах, тим самим сповнять сей свій обовязок, коли використають її відвідини також для засягнення потрібних для душпастиря інформацій. Ходжене однак з йорданською водою не звільняє зовсім душпастиря від згаданого обовязку. Рівночасно наказуємо, щоби сьвященники ніякого винагородження не ждали при сїм парохіяльнім візитованю. Се візитованє має мати одну ціль, іменно докладне пізнанє відносин і стану парохії.

Кождий душпастир має вперед заповісти в церкві вірним, коли буде їх відвідував і має виразно їм потолкувати ціль сих єго відвідин, головнж звернути їх увагу на се, що не буде збірив ніяких датків анї колекти, але прийде до них, як їх душпастир, що з їх душі має здати на Божім судї рахунок. Се річ доказана досьвідом, що такі відвідини причиняють ся дуже много до сего, що парохіяне з більшим довірем будуть відносити ся до свого душпастиря і стануть єго більше любити, коли побачуть, що їх душпастир ревно займає ся їх добром, та що в сій своїй праці не шукає своєї користи, а знова душпастир пізнавши своє стадо, буде знав єго потреби і болї, і дорогу, якою єго має вести, але і способи, як трафити до серця своїх вірних.

Вінчання час: — Вінчати не можна в суботу перед полуднем і в неділю. В суботу можна виїмково звінчати сих, про котрих знає ся з цілою певністю, що не будуть справляти гучного весіля, анї не будуть давали горячих напоїв і котрі були все ревними і примірними членами церковної громади. В неділю по вечірні а на кољонїях, де случайно не було-би того дня вечірні, по Службі Божій, можна звінчати женихів, если обоє вислухають Служби Божої і приступлять до св. Причастия.

Ві всіх інших случаях мусить постарати ся душпастир о письменне позволенє від Ординарїату.

Власти сьвящеників Нами апробованих: — Всім сьвященикам. Нами апробованим, уділяємо слїдуючі власти:

I. Звичайні:

1. Голосити слово Беже.
2. Уділювати св. Тайни.
4. З важних причин розрішувати від одної або двох оповідий, а в наглім случаю і від всіх трох за “ляйсенсом”.
5. Правити в иньшій парохії за згодою пароха, або за особливим дозволенем Єпископа але не інакше.
6. Слухати сповідий всіх сьвящеників в цілій епархії.

II. Надзвичайні:

Понад се надаємо їм також аж до відкликання надзвичайні власти на основі властей, наданих Нам Сьвятійшим Отцем Папою Пієм X. дня 8 листопада 1912 р. на десять літ ч: 32576.

1. Розрішати і заміняти шлюби звичайні на иньші побожні діла з виїмком шлюбів монахів і монахинь.

2. Розрішати від перепони злочину, коли жадне з женихів не допустило ся злочину убійства (неутро патранте) і привернути утрачене право “петенді дебітум”.

3. Розрішати в перепоні духового сродства.

Увага до 2. і 3: — Розрішене від супружних перепон під 2. і 3. дає ся лише під услівем, коли невіста не є пірвана силою, а як пірвана, не є вже під власттю того, що єї пірвав.

4. Благословити ризи і иньші річи церковні потрібні до Служби Божої, з виїмком чаші, пушки, мелхізедека і ложочки.

5. Благословити осквернену церков.

6. Розрішати від єреси і відступництва від віри і шизми — з виїмком тих, що стоять перед сьвяченнями і тих, що виступили ся віри перед судом, — по зложеню ісповідання віри.

7. Розрішати від всіх кар церковних задержаних Апостольській Столиці з виїмком “абсолюціо компліціс ін пеккато турпі”.

8. Надати повний відпуст тим, що перший раз навернулись з єреси і всім вірним, що кають ся в годині смерти хочби і не могли прийняти св. Тайн. Форма надання відпусту в Требнику вид. Ставроп. Інст. 1905 ст. 46.

9. Бінувати, коли заходить конечна потреба, але лише за порадою Єпископа.

10. Правити Службу Божу годину перед сходом сонця і

годину по полудни без служачого, під голим небом, під землею, лише в приличнім відповіднім місці. На случай, коли би могло вийти велике згіршенє з того, що не править ся Служба Божя, вільно буде відправити єї навіть без антими́на, коли забуто єго взяти. Правити Службу Божу, хоть є присутні єретики, шизматики, невірні і викляті, коли інакше годї правити.

11. Нести Найсв. Тайни до хорого тайно, без сьвітла, затримати їх без сьвітла в приличнім місці для хорих, коли-би від єретиків або невірних грозило небезпеченьство сьвято-тацтва.

12. Розрішати від посту, коли треба, але лише в поодиноких случаях, а не загально.

13. Благословити коронки, хрестики, медалики і надавати їм відпустити самим благословленєм в формі хреста.

14. Позволяти своїм вірним в середу і п'ятницю, а в постах в понеділок, середу і п'ятницю, коли-би у них були на обіді, чи вечері негатолики, подати мясо, але так, щоб з того не виходила погорда заповіді церковної і не було згіршеня ні для католиків, ні для іновірців.

Увага: — Всіх тих властий, уживати можна тільки безплатно. Лише при розрішеню від оповідий і духового сродства належить жадати такої подану в Тарифі і переслати до Єпископської Канцелярії.

Воскресеніє Г. Н. І. Х. — Благословленє пасок, може той сьвященик, котрого місійний округ обіймає шість або більше кольоній, зачинати в понеділок великого тиждня.

Утреню Воскресну можна зачинати правити по кольоніях в суботу від третої години по полудни.

Духовні вправи: — Кождий сьвященик Нашої Епархії має обовязок совісти щорічно відбути духовні вправи, для відсьвіженя душі власної. Звільненє з дуже важних причин відбути реколекції спільно з прочими сьвящениками в означенім часі, не звільняє єще від відбутя їх окремо і сьвященик має їх відбути в найблизшій можливій часі, або принагідно з латинським клером, або сам. Дбаючи за душі других, мусимо передовсім сами бути здорові на душі, щоби нам не закинено: вилічи ся сам наперед. Тиждена, найменше місячна сповідь і річні духовні вправи дадуть нам ту силу ласки Божої, якої нам треба до нашого тяжкого уряду.

Диспенза від супружних перепон в близькій небезпеці смерті:

Коли заходить близька небезпека смерті, тоді, на случай неприсутности Епископа, або сьвященика Ним делегованого, може **кождий сьвященик ві всіх случаях** уділити диспензу від **всіх перепон церковного** (не природного) закона, навіть явних, з виїмком перепони сьвященства і посвоячення в першій степені простої лінії з дозволених полових зносин.

Евхаристия — Св. Тайна: —

А: З огляду на вірних: — 1. Вірні обох обрядів можуть приймати св. Причастіє в якому небудь обряді, без огляду на се, чи заходить потреба, чи хоче хтось лише з набожності причащати ся, чи єсть свого обряду сьвященик чи ні, чи в своїй чи в чужій церкві — словом завжди і всюди — з виїмком двох випадків, котрі подаємо нижче. — Однак хоч-би хто і через ціле життя причащав ся в другім обряді, то се не може спричинити зміни обряду первісного. Гляд. “Зміна обряду”.

2. Щоби вірні задосить-учинили закони о пасхальнім св. Причастію то **мусять приймати єго в своїм власнім обряді з рук власного пароха**. В місцях, де сьвященик власного обряду не перебуває стало, або не доїжджає в означенім часі мають вірні прийняти пасхальне св. Причастіє з рук того сьвященика свого обряду, котрого Епископ виделіває в їх околицю до слухання пасхальної сповіді.

3. Св. Причастіє яко Напутіє, т. є. в небезпеченстві смерті — мають прийняти вірні в своїм власнім обряді і з рук пароха: в наглій однак потребі можуть прийняти з рук сьвященика чужого і відмінного обряду.

Б: З огляду на сьвящеників: —

Загальне правило наказує, що **кождий сьвященик має осьвящати НС. Тайну Евхаристію і уділяти св. Причастія в своїм власнім обряді**. До **осьвячення** може ужити сьвященик агніа уживаного в другім обряді тільки тоді, коли подорожує через околицю, якої мешканці належать до обряду відмінного від єго обряду і коли нема там церкви єго обряду. **В церкві свого обряду сьвященикови не можна ніколи** уживати агніа уживаного в другім обряді.

Уділяти св. Причастіє вірним (якогонебудь обряду)

освячене в обряді відмінним від свого, може руський і латинський священник лише тоді, коли заходить нагла потреба і нема священника того обряду, в яким єсть освячена НС. Тайна Евхаристія.

Колиби отже руський священник правив в костелі Службу Божу на агнці свого обряду, а приступали до св. Причастія вірні, хочби навіть всі латинського обряду, то він має їх причащати після руського обряду, бо нема наглої потреби, а з другої сторони завсїгда вільно вірним приймати св. Причастіє в однім або другім обряді.

Рівнож коли-би був присутний і руський і латинський священник а тільки св. Тайни латинського обряду, то не вільно руському священникови подавати латинського св. Причастія вірним руського обряду, але вірні можуть прийняти латинське св. Причастіє з рук латинського священника.

Коли лучить ся, що священник мусить подати св. Причастіє освячене в иньшій обряді як єго власний, то він має при подаваню заховати свій власний обряд причащання. Руський отже священник зачинає від слів: Со страхом Божиим і со вірою приступіте і т. д.

Заборонені і осуджені Церквою товариства: — Карі виклятя з Церкви підпадають сі, що належать до слїдуючих стоваришень: **Массонів і Карбонаріїв**; тих, що голосять **Комунїзм, Інтернаціоналізм або Нігілізм**; стоваришень біблійних; “Амерікен Парти або “Кновнотінгізм”; “Амерікен Протектів Ассосієйшин” або А. П. А.; “Протестант Протектів Ассосієйшин” або П. П. А.; “Гардієнс оф Ліберті” “Ліг де ль’Ансеньман”.

Зазначуємо, що не лише сі підпадають клятві, задержаній Папі Римському, котрі дійсно належать до висше наведених товариств, але також і сі, котрі їм якнебудь сприяють і не видають їх тайних провідників, доки не видадуть. Крім сего вірні не можуть учащати на представлення або за́бави, які сі товариства уряджують, ані читати їх часописий та книжок ними видаваних.

Сповідник перед удїленєм розрішення мусить жадати, щоби каючий ся: 1) виступив з такого товариства; 2) щоби єго вирік ся, єсли не прилюдно, то бодай перед сповідником. 3) щоби видав всі книги, документи та відзнаки товариства.

які посідає, а то в сій цілі, щоби їх переслати до Ординариату, або, если єсть до сего важна причина, щоби їх спалити; 4) крім сего має сповідник наложити єму відповідну покуту та наказати, щоби часто приступав до сповіди. Нехай однак памятають сповідники, що лише перше, тут подане уеліве, єсть необхідиме до важности розрішення.

Товариства заказані, без клятви суть: “Одд Фелловс”; “Сонс оф Темперенс”; “Кнайтс оф Питіяс”; “Індепендент Ордер оф Гуд Темплярс”.

Деякі зі згаданих товариств, суть рівночасно і асекураційними товариствами, або приносять інші материяльні користи. Проте Апостольська Столиця дозволяє, щоби член остав в таких товариствах, если вписав ся до него в добрій вірі, т. є. не знаючи о сїм, що товариство єсть Церквою заказане, если нема небезпеки згіршення, або се згіршене можна усунути заявою, що належить ся до товариства тільки з материяльних зглядів, а членови, або єго родині грозила велика шкода з причини виступлення з товариства, під уелівем, що ані членови, ані єго родині не грозить небезпека перетягнення на сторону сектантів ані не заходить небезпека і що на похороні члена не схоче товариство відправляти свої якісь церемонії. Крім сего такий член не сьміє брати ніякої участи в зборах і т. д. товариства ані з ним не зносити ся. — В поодиноких однак случаях має ся віднести завсїгди до Апостольського Делегата.

Задержаний Епископом гріх:—

Заклучене супружа перед некатолицьким пастором, або перед сьвіцьким урядом.

Крім сего Ординарият як найострійше забороняє посилати діти до некатолицьких шкіл без важних причин в місцях, де суть католицькі школи. Проте сьвященик розглянувши, по совісти обставини, може відмовити розрішення виним родичам. Коли однак прийдуть до сповіди діти, що їх родичі посилають до некатолицьких шкіл, то сї діти повинен сьвященик як найстараннійше приготувати до св. сповіди і розрішити, если впрочім будуть розположені

Постановляємо однак, що кождий Наш апробований сповідник може розрішити від задержаного Нами гріха:

1. Хорих, що хочуть прийняти св. Причастіє, хочби зі самої побожности;

2. Женихів перед самим вінчанєм;
3. Тих, що вибирають ся в далеку дорогу;
4. Несвідомих задержаня, коли перший раз сповідаються зі задержаного гріха, при чім належить їх докладно поучити і упімнути;
5. Тих, що відправляють сповідь з цілого життя;
6. Всіх сповідаючих ся, если відложене розрішення грозить дійсно втратою доброї слави;
7. Всіх сповідаючих ся протягом вісьмох днів в церкві, в котрій відбула ся бодай тридневна духовна місія, з трема принайменше науками денно, почавши від другого дня місії аж до осьмого дня по її скінченню.

Замотаний случай (Казус перплексус): — Если викрие ся якась канонічна перепона до завязаня супружа **в сам день вінчання, коли вже всьо єсть приготоване до весіля** так, що не можна відложити вінчання без великих прикростий для сторін, то в сїм случаю, если перепона єсть явна, парох не може вінчати женихів, але має просити Єпископа о диспензу. Еслиж перепона єсть тайна, **тоді в сїм замотанім случаю, може** сьвященик сам уділити диспензи від сеї перепони і повинчати женихів, повідомляючи сторону сьвідому перепони о сїм, що він уділяє їм потрібної диспензи.

Зверхне поведене сьвященика: — Сьвященики мають не лише уважати на се, щоби їх душа була чиста і сьвята, но їх обовязком єсть також уникати в своїм зверхнім поведеню всего того, що моглоби стати причиною згїршеня для других. Не одно, що у сьвіцкого чоловіка ані не разить, ані не дає згїршеня другим, або що навіть єсть для него дозволенным, не лицює сьвященикови і спостережене у него може стати причиною згїршеня для других. А що головнo відвідуванє театрів, готелів та реставрацій не єсть вказане для сьвящеників і стає майже все причиною згїршеня для других, проте заказуємо сьвященикам ходити до театрів, а до готелів та реставрацій позваляємо сьвященикам заходити тільки в случаях конечности. Мають однак завсїгди сьвященики звертати увагу на се, щоби готель або реставрація, до котрих в таких случаях заходять, не були злої слави.

Приватні забави і розривки сьвященика нехай будуть того рода і нехай так відбувають ся, щоби навіть і вороги

Церкви і сьвященства не могли в них знайти нічого невідповідного. Повага і вплив душпастиря в громаді стоїть і упадає з єго доброю славою.

Зміна обряду: — Арт. 25 і 26 нашого декрету розпоряджує, що Русинам сьвіцького стану, котрі мають правдиве і стале домівство (доміціліум) в Канаді, може тільки Конгреґация для Розширення Віри для всхідного обряду дати позволенє на зміну обряду з причин, які згадана Конгреґация по порозуміню з руським Єпископом узнасть за важні і слухні. А коли-би Русини, що змінили в Канаді свій обряд, колинебудь вернули до старого краю, то вільно їм буде за дозволенєм Апостольської Столиці вернути до руського обряду. Таким чином ані приноровленє до латинського обряду, хоч би цілковите і треваюче через довгі літа, ані хрест прийнятий в латинськїм обряді, ані звичай причащати ся в латинськїм обряді, не може потягати за собою зміни обряду.

Єсли котрий з вірних хоче змінити обряд, то має вислати дотичне прошенє до руського Єпископа, подаючи докладно і вірно причини, які єго спонукують до сего кроку. Єпископ вискаже на письмі свою гадку і перешле письмо до сего Єпископа другого обряду, до которого хоче петент перейти. Той знова Єпископ, подавши рівнож свою гадку, перешле поданє петента до Конгреґації Розширення Віри, яка видасть остаточне рішенє. Єсли-би хтось в підступний спосіб укритав свій рідимий обряд і прилучив ся до вірних і парохії другого обряду, то сей акт єго, хочби тревав довгі літа, має бути уважаний за неправний і неважний. а сьвященник, по відкриттю такого підступного поступованя єсть обовязаний віддалити того вірного з церкви і відмовити єму всяких духовних услуг і відослати до пароха єго рідимого обряду, евенчуально повідомити сего пароха про случай.

Колиж руський парох довідає ся, що хтось з вірних руського обряду підступно пристав до обр. лат., то має про се повідомити лат. пароха і жадати від него, щоби тому вірному відмовив всяких духовних услуг і відослав єго до єго рідимого обряду. На случай непорозуміння має руський душпастир безпроволочно предложити справу своєму Єпископському Ординарiятовi.

Колиби котрий з ВВ. Отців довідав ся і мав певні докази на се, що якийсь латинський сьвященник намавляє вірних

руського обряду до переходу на латинський, то нехай дасть Нам про се сейчас знати, без огляду на се, чи сей сьвященик поступив так лише в однім чи в більше случаях.

Інкорпорація Церков: — Кожда церков мусить бути заінкорпорована або на Епископа, де нема єще окремого корпорацийного закона для нашої Церкви, або де вже єсть такий закон, на руську Католицьку Епископську Корпорацію. А що справи інкорпорації суть дуже ріжнородні, длятого не можна поставити ніяких сталих правил. В кождім поодинокім случаю нехай Всечесні Отці звертають ся до Епископського Ординарату, котрий подасть потрібні інформації.

Іспит конкурсний: — Молодші сьвященники суть з'обовязані складати через перші чотири літа рік річно іспит з богословських наук. Матерял до іспитів буде означений з початком кожного року. Іспитувати мають іспитувачелі назначені Епископом. Сьвіжо прийняті і всї прочі сьвященники можуть бути покликані до іспиту тогді і о скілько Епископський Ординарат се узнасть за потрібне. Звільненє від конкурсowego іспиту зависить від успіху попередного іспиту.

КАТЕХИЗАЦІЯ.

І. Всіх вірних в церкві на вечірні: — Кождий сьвященик має строгий обовязок катехизувати в церкві і дорослих і діти. В сій ціли, на вечірні має мати стало катехичні проповіді або вести катехичну науку. Сьвященик, котрий занедбує сей сьвятий обовязок стає причиною не лише релігійного незнання і несьвідомости вірних, але і причиняє ся таким своїм поступованєм до сего, що неосьвідомлений в вірі нарід, легко дає ся відвести від своєї католицької віри ріжним іновірцям, котрі зі своєї сторони нічого не занедбують, щоби нашу віру знівечити в серцях вірних. а заціпити свою науку.

Проте сьвященик недбалий в сїм напрямі буде потяганий до як найострійшої відвічальности, а коли напiмнення і нагана лишуть ся без наслідку, підпаде суспензії.

Катехизация має обнимати всі правди нашої віри, а го-

ловно сі, якими ми католики відріжняємо ся від різних протестанцких сект і шизматиків.

Для катехичних цілий приказуємо, щоби кождий сьвященик мав катехизм **Спіраг'а** — котрий єсть переведений на руську мову.

II. Дітий в школі: — Де обставини суть сего рода, що легко можна прийти до школи в означений законом час на науку релігії, там сьвященик єсть обов'язаний відвідувати сі школи і уділяти науки катехизму. Деж знова заходять поважні перешкоди, або трудности що до уділюваня науки катехизму в школі, там сьвященик має в літнім часі збирати діти в церкві, або в яким відповіднім будинку щоденно найменше через цілий тиждень без перерви і уділяти їм перед і по полудни науки катехизму.

По більших містах де обставини сего вимагають належить учити діти катехизму **вечерами**, в церкві або в церковній галі або в иньшій відповідній льокалі.

Треба звертати увагу головно на те, щоби старанно приготувити діти до сповіди.

Спільна сповідь дітий має відбувати ся чотири рази до року с. є. на початку і на кінці шкільного року, перед Рождеством і Воскресенєм Христовим. Де єсть відповідне число католицьких дітий там родичі і шкільні тростиси можуть жадати від учителя, щоби він учив дітий катехизму. Він **буде міг однак се робити лише за дозволенєм душпастиря**. Де учитель до сего надає ся, там душпастир нехай сам просить єго о се, щоби він учив дітий катехизму, т. є. щоби виучував їх **текст** катехизмового підручника, що для душпастиря буде великою помочою в єго катехитичній праці. Однак також там, де учитель учить катехизму, душпастир єсть обов'язаний особисто переводити катехизацію дітий в спосіб поданий висше, щоби **пояснити** дітям текст катехизму, котрий они виучили ся на память при помочи учителя і щоби переконатися, чи учитель не сіє часом злої науки.

Книги парохіяльні: — Кождий парох і місіонар мусить обов'язково провадити слідуючі книги:

1.—Метрики: хрещень, вінчань і померших для цілої парохії або місійного округу і книгу оповідий.

2.—**Книгу стану душ** (*liber status animarum*), окрему для кожної колонії свого місійного округу. В тую книжку вписує душпастир членів своєї парохії або місії, враз з їх цілою родиною — зазначаючи при кожній з них її моральне поведенє і ревність в сповнюваню християнських обовязків. При дітях має зазначити ся, чи були вже сповідані і припущені до св. Причастія. В сій книзі має рівнож бути поданий загальний стан і дух парохії, чи місії, з окремим узглядненем товариств шкіл і учителів. З кінцем кожного року має записати ся в сю книгу число народжень, шлюбів і випадів смерті. Ся книга має служити також до загальних записок, які можуть улегчити загальну орієнтацію і служити за вказівки до душпастирської праці. Вона має бути так ведена, щоб, коли прийде святий душпастир, міг з неї виробити собі докладний образ місії, головнє її чисельного і морального стану.

3.—**Книгу брацтв**, для кожного брацтва окрему — в котрій записує ся членів і всі справи даного брацтва.

4.—**Книгу церковних приходів і розходів**, для кожної місії окрему. Ся книга єсть призначена для ужитку самого святищенника і має єму послужити до легчого провіреня книг касовиг ведених секретаром фінансовим і церковним касиєром.

5.—**Дневник парохіяльний**, оден на цілу парохію або місійний округ. В сій книзі має душпастир записувати щоденно, а принайменше що тиждня або бодай що місяця важніші події в єго парохії або місійнім дістрікті, як також свою власну працю і історію дістрікту, о скілько довідає ся. Дневник, се хроніка життя святищенника і життя єго вірних.

6.—**Книжку діловодства**, де записує ся головнє вислані або одержані урядові письма ординариятські, рядові або церковно - громадські — з поданєм дати, справи і змісту в кількох словах, як також грошеві посилки.

7.—**Книжка на вписуванє Служб Божих**. В сій книзі мають бути докладно списані всі інтенції отримані з якого небудь жерела і дати, коли зістали відправлені.

8.—**Книга інвентара церковного і парохіяльного**, в якій

мають бути точно записані всі річи, що суть власностию церкви або парохіяльного дому.

9.—**Книга проповідий і оголошень**, в котрій має записувати сьвященник свої оголошення в церкві і теми проповідий, які виголосив в році.

Всі вичислені книги має кождий сьвященник вести як найточнійше і має їх предложити до перегляду підчас канонічної візитації парохії. Сим розпорядженем не накладаємо ніякого нового тягару на душпастирів, се обовязок злучений нерозривно з урядом кожного душпастиря і то обовязок великої ваги.

Коли наш сьвященник зі слухних причин охрестить або увінчає або похоронить якого вірного латинського обряду, то акту сего не може вписувати в свої парохіяльні книги, але має переслати дотичний документ або латинському місцевому душпастиреви, або єсли єго в даній місцевости не ма, дотичному латинському Ординарйатови.

Колекти: — Наколи в місцях, де нема душпастиря для обох обрядів, вірні одного обряду передадуть душпастиреви відмінного обряду колекти, які роблять на спеціальні ціли, як будову власної церкви і т. п., то обовязком сего душпастиря єсть записувати сї колекти в **окремій книжці** і переховувати їх на сю ціль совісно.

Нераз лучають ся кольонії, де вірні обох обрядів задумують будувати **спільну** церков і на сю ціль збирають складки. Як засаду треба прийняти, щоби до будови **таких спільних церков не допускати**. А коли вірні обох обрядів складають гроші, то належить записувати в **ссібних книжках** датки від вірних руського і латинського обряду — і цілу справу передати Ординарйатови, котрий в порозуміню з дотичним лат. Ординарйатом порішить, що треба робити.

Мішаної віри супружа: — Тому що супруже поміж католиками а єретиками або шизматиками получене єсть з великою небезпескою утрати віри так зі сторони католицької, котра заключає супруже, як також зі сторони дітий, народжених з такого супружа, проте Ми згідно з Апостольською Столицею наказуємо, щоби кождий душпастир при всякій нагоді перестерігав вірних перед такими супружами і старав ся всіми дозволеними способами перешкодити єго завязаню.

Колиж вже ніяким способом не дасть ся перешкодити завязаню такого супружа, ані сторона некатолицька не хоче прийняти католицької віри, тоді можна просити о диспензу єсли:

1) сторони дадуть **письменну** згоду на законом приписані услівя;

2) єсли суть важні канонічні приписи.

Услівя законом приписані суть: а) приреченє обох сторін, що не будуть заключаєли супружа перед некатолицьким пастором; б) Приреченє зі сторони некатолицької, що полишить стороні католицькій повну свободу сповняти приписи свого віроісповіданя; в) приреченє зі сторони католицької, що буде по силам старати ся, щоби навести некатолицьку сторону на католицьку віру; г) заява обох сторін в формі контракту, що всі діти будуть виховані в католицькій вірі.

Всі ті приреченя і заяви мають бути дані на письмі, а заява що до вихованя дітей в католицькій вірі, має бути зроблена **в формі контракту з точним захованєм вимог місцевого цивільного закона.** Душпастирі суть зобовязані в совісті під тяжким гріхом перестерігати, щоби всі приреченя були виповнювані.

Крім виповнення услівій, потреба до позволеня на супруже мішаної віри єще і дуже важної причини — як пренебезпека, що заключає супруже перед некатолицьким пастором, що возьмуть т. з. цивільний шлюб і т. п.

Оповідий такого супружа зовсім не голосить ся в церкві, лише жадає ся від сторін, щоби предложили “лайсенс”.

Душпастир має лише прийняти від женихів заяву, що заключають супруже, котру вони можуть висказати або словами присяги поданої в требнику, або иншими рівнозначними, і то не в церкві, але в захристії, або в парохіяльній канцелярії, або в яким небудь домі і без жадних богослужебних риз і обрядів.

Наколи-би заходила дійсна небезпека, що женихи готові удати ся до іновірного сьвященника або пастора з сеї причини, що їм відмовляє ся благословленя шлюбу в церкві і після приписаного обряду, то в сїм случаю треба справу предложити Епископському Ординариатови до порішення.

Монахи: — Монахи, що суть заняті в душпастирській праці, підлягають у всім, що відносить ся до душпастирства і уділювання св. Тайн не своїм настоятелям, але Єпископови. Проте всі зарядження Єпископа, що відносять ся до душпастирів, обов'язують не лише св'ящеників, але також і монахів.

Незнані св'ященики: — Незнаним або належачим до другої епархії св'ященикам не можна дозволити правити Службу Божу або справляти якісь церковні чинности, доки не викажуть ся грамотою виставленою їх Ординарият, котра має стверджувати їх законне висвяченє, добрі обичаї і що вони не підлягають ніяким цензурам.

Правильно має такий чужий св'ященик предложити згадану грамоту місцевому Ординарият, і дістати від него позволенє правити Службу Божу. Парох може однак дозволити єму правити Службу Божу кілька разів, єсли предложить грамоту від свого Єпископа, хочби не мав позволеня від місцевого Ординариату.

Се розпорядженє обов'язує так св'ящеників і їх церкви, як також монахів і монастирські церкви.

Церковних тростисів треба поучити, що не можуть дозволити ніякому чужому св'ященикови правити Службу Божу в церкві, доки не викаже ся грамотою виставленою Єпископом Канадійських Русинів.

Новонавернені з єреси або шизми: — Досить часто лучає ся, що єретики і шизматики навертають ся або приступають до католицької Церкви. Під єретиками треба розуміти розуміє ся і тих, що тут в Канаді пристали до якої небудь протестанцької церкви, або стали т. з. індепендентами. Коли котрий з них хоче приступити до католицької Церкви, то треба придержувати ся такого поступованя:

1. Св'ященик має передовсім совісно визідати ся, чи постулянт хоче приступити до католицької Церкви з переконаня о єї правдивості, чи може єсть ведений до сего кроку нечесними мотивами.

2. Відтак треба єго обучити докладно о головних правдах католицької віри.

3. За сєй час має св'ященик предложити письмєнно справу Єпископови і просити Єго о позволенє прийняти постулян-

та до католицької Церкви. Тільки за дозволенем Єпископа. можна приймати єретиків або шизматиків до католицької Церкви. Розрішати від клятви має в Канаді кожний священник Нами апробований

4. Діставши дотичні власти від Єпископа, треба совісно пересвідчити ся, чи постулянт зістав важно охрещений. Если заходять поважні сумніви, що до важности хрещення — тут в Канаді сумніви дуже часто будуть зовсім поважні — тогді треба насамперед охрестити постулянта під услівем: “если еще не хрещений.”

5. Відтак належить вислухати сповіди каючого ся з єго цілого життя. Сповідати належить такого постулянта не в церкві, але в притворі. По сповіди не можна зараз розрішати каючого ся єретика, но треба єго ввести до церкви і відобрати від него публичне ісповіданє віри перед тетраподом, на котрім має бути положене св. Євангеліє. По ісповіданю віри каючий ся цілує св. Євангеліє, а священник уділяє єму розрішення уживаючи до сего звичайної форми. Відтак проголошує формальне прийняте постулянта до католицької церкви словами: “Еластію даною мені Єпископом Кпр Н. я єрей Н. принимаю тебе Н. до католицької Церкви.”

Коли-би однак каючий ся єретик був перед тим услівно хрещений, то і розрішенє уділяє ся услівно.

Часто лучає ся, що Буковинці та Росіяне суть шизматиками в добрій вірі, отже лише матерьяльними і тому не підпадають клятві. Треба однак завсїгди для безпечности розрішити єго від клятви.

Обдовженє церков: — Парох і тростиси можуть зтягнути довг на церковну громаду без окремого дозволу Ординаріату найвисше до висоти \$100. Щоби громада церковна могла засягнути більший довг, чи то в формі позички, чи в який инший спосіб — на се треба згоди більшости громади і на основі тої, письменної згоди Єпископа. В противнім случаю акт буде неправний і неважний.

Коли яка церков вже єсть обдовжена, то парох має доложити всяких старань до сего, щоби церковні доходи були в першій мірі обернені на сплаченє сего довгу.

Священникови не вільно підписувати ніяких векслів або довжних скриптів церковної громади.

Обезпеченє: — **I. На случай смерти:** Кождий сьвіцький сьвященик нашої Епархії мусить бути обезпечений на случай смерти в однім з обезпечуючих товариств. Назву товариства і число своєї асекураційної поліси мають сьвященики подати до Ординарият. Сьвященик, котрого не хоче прийняти в обезпеченє ніяке товариство, має про се рівнож повідомити Ординарият.

II. Церков: Кожда церков, як також всі церковні будинки мусять бути обезпечені в якімсь певнім асекураційнім товаристві. Асекураційну полісу має парох або переховувати в уряді парохіяльнім, або переслати до переховання Епископського Ординарият. Кождий сьвященик має подати до Епископського Ординарият назву асекураційного товариства, в котрім суть обезпечені церковні будинки і число поліси. Нашим бажанєм єсть, щоби всі церковні будинки, бодай всі одної провінції, були обезпечені в однім і тім самім асекураційнім товаристві. Ми подамо такі товариства до відома, як лише засягнемо докладні інформації. **Наказуємо, щоби всі церковні будинки по кольоніях були або оборані або ровом окопані навкола для забезпеченя від огню коли горять прери або ліси.** Се єсть дуже важна річ і має значіне при оплаті асекурації, бо асекураційні товариства числять собі оден процент більше премії, де таких окопів нема.

Обряд: — Наказуємо, щоби сьвященики строго придержували ся всіх приписів обрядових поданих: для Служби Божої в **“Служебнику”**; для уділюваня св. Тайн і освячень в **“Требнику”**, виданя Ставропігійського Інститута у Львові 1905 р.; а для всіх иньших церковних чинностей в **“Типику”**, виданім Отцем Пралатом Ізидором Дольницьким.

Одіж сьвященика: — Заряджуємо, щоби сьвященики Наші, що до ношеня реверенди, строго придержували ся звичаю сих околиць — в яких перебувають. Де єсть звичай, що сьвященики ходять убрані в реверенду, там того звичаю треба придержувати ся. Деж єсть противний звичай, там можуть носити **чорну одіж**, однак мусять мати все клерикальний ковнірень. Заказуємо сьвященикам уживати сьвіцьких ковнірців і краватки, або ясних убрань.

I. Опіка над імігрантами: — В яким невідрадінім положеню знаходять ся наші Русини, коли висядуть з корабля на канадійську землю, се кождому з нас відомо. Чужий край і незнане бесіди робить нашого імігранта зовсім безрадним і безпомічним. Се використовують несовісні агенти нераз в нелюдяний спосіб. Проте кождий сьвященик, а головнo сї, що суть в портових містах, мають сьвятий обовязок заняти ся по силам і змозі сими бідними людьми та заопікувати ся ними. Головнo повинні вони заопікувати ся молодими женьщинами та дівчатами, котрі дуже часто їдуть без нїякої опіки, щоби вони не дістали ся в несовісні руки. Добре би було, щоби сьвященики в портових містах постарали ся о таке місце поміж нашими людьми, де-би сї женьщини знайшли захист певний і за малі гроші, доки не дістали-би якогось занятя.

Вже тепер суть стало на стаціях і в пристанях в Квебеку сьвященики, котрі займають ся імігрантами. Та много могли би зробити єще в сїм напрямі і сї наші сьвященики, котрі суть в портових містах. Легко довідати ся, коли преходить корабель, чи потяг, котрий везе наших людей, та піти відтак чи до пристани чи на стацию, та подати бо-дай добрі ради нашим людям. Коли Бог позволить, що число наших сьвящеників збільшить ся, тогді ми будемо мати в кождім портовім місци окремого сьвященика, котрий буде мав опікувати ся імігрантами. Та і тепер не сьміємо занедбувати сего нашого обовязку, але треба нам в сїм напрямі робити, що в нашій силі.

II. Опіка над хорими: — Нічим так не з'єднає собі сьвященик любови і привязаня своїх вірних, як тим, що заопікує ся хорими в своїй парохії. Сьвященик не має чекати аж его хтось покличе до хорого, котрий лежить вже може на смертній постели. Сьвященик як добрий пастир має сам з власної охоти принести слова потіхи та прийти з помочєю сим, що лежать зломані недугою. Опіка над хорими, се у сьвященика не лише діло милосердія, але оден з найважнїйших його обовязків. Проте наказуємо, щоби по містах кождий душпастир відвідував що тиждня в означений день сї шпиталї, в котрих звичайно знаходять ся хорі Русини.

Крім сего наказуємо рівнож, щоби наші сьвященики

охотно відвідували і сих хорих, що лежать в приватних домах, та несли їм і пораду і поміч таку, яку в даних обставинах можуть їм дати.

Великою помочію в сім ділі може стати для сьвященика сестрицтво женьщин, котре-би мало власне на ціли помагати сьвященикови в несеню опіки і помочи хорим. Таке Сестрицтво вже існує в кількох місцях і єго праця вінчає ся гарним успіхом. І певною єсть річею, що воно дасть ся оснувати всюда по містах і по кольоніях.

ІІІ. Опіка над убогими і безробітними: — Одним з обовязків душпастиря єсть се, щоби він ніс по можности поміч своїм убогим та безробітним парохіянам. Своім особистим впливом може кождей сьвященик много причинити ся до сего, щоби бідні дістали заемогу від добродійних товариств. а безробітні заняте. Нашим бажанєм єсть, щоби в кождей парохії, головно по містах зістали основані парохіяльні спомагаючі товариства, котрі мали-би на ціли і спомагати убогих і помочи безробітним в вишукуваню занятя. Коли таке товариство зістало би законно признане, то могло-би дуже много добра зробити для наших бідних людей; приміром на се єсть таке товариство в Вінніпегу.

Оповіді: — Загальний церковний закон вимагає, щоби оповіди голосили ся в парохіях обоїх женихів. наколи они на лежать до ріжних парохій. Проте сьвященики мають обовязок перестерігати сей закон о скілько се в наших канадійських відносинах можливе. Крім сего вимагає закон, щоби на случай, коли котре з женихів не мешкає ше шість місяців в парохії де має відбути ся вінчанє, голошено оповіди і в сій парохії або місийнім окрузі, з відки походить сторона.

Згаданих законів мають придержувати ся душпастирі в сих случаях, коли місцевість, з котрої сторона прийшла, має свого руського пароха або місіонаря.

В наших однак обставинах часто буде се неможливе до переведеня — з огляду на широкі простори і з огляду на се, що не все легко знати, на котрій кольонії знаходить ся дотичний душпастир — через що проволікало-би ся дуже вінчанє. Зазначуючи загальний закон, котрого в засаді належить

ся придержувати, даємо власть сьвященикам диспензувати від оповідий в другій парохії, що має стати ся **зовсім дармо**. Осуд причин до звільнення полишаємо совісти душпастирів. Сей акт має бути занотованим в предшлюбнім протоколі. При звільнюваню від оповідий мають душпастирі всегда звертати на се увагу, чи дійсно єсть до сего вистарчаюча причина. За достаточну причину певно не може послужити се, що женихи хотіли-би чим скорше звінчати ся.

Організоване церковних громад: — Кожда церковна громада має бути з'організована на основі "Статута русько-католицької Церкви в Канаді", виданого руським Єпископським Ординариятм 1913 р.

Дістати можна сей Статут в Єпископській Канцелярії. ВВ. Отці мають обовязок докладно витолкувати народови поодинокі точки статута, а коли-би громада бажала зміни якої точки в Статуті, то сю справу мають ВВ. Отці предложити Єпископському Ординариятм до порішення. Головна річ в цілій організації єсть, щоби церков і церковні будинки та посілости були заінкорпоровані відповідно. (Гл. під словом "Інкорпорація"). В організованю нових церковних громад належить поступати зі всякою терпеливостію, та сим не належить ся знеохочувати. Кермуючись любовію і душпастирською розвагою змеже сьвященик всюда перевести організацію після наших розпоряджень.

Парохіяльна Служба Божа: — В місцях, де нема **канонічно еригованої** парохії, душпастирі не суть з'обовязані ані "екс юстіція", ані "екс карітате" правити Службу Божу в Неділі і Сьвята за парохіян. Випадає однак, щоби, з любови до душ повірених собі, в неділі офірували за них безкровну жертву.

Переховуванє НС. Тайни Евхаристії: — Переховувати НС. Тайну Евхаристию можна лише в сих церквах, при котрих сьвященик має свій осідок. Для того не вільно жадному сьвященикови без осібного позволення Ординариятм лишати НС. Тайн в церквах на кольоніях, хочби там доїздив навіть що тиждня. Колиж лучить ся, що покличуть сьвященика до хорого, тоді сьвященик, если єсть на сей час в місци осідку, має взяти після потреби НС. Тайни зі собою, або у хо-

рого відправити Сл. Божу. Ключик від кивота, в котрім переховує ся НС. Тайни, має бути завсїгди під дозором сьвященника і переховувати ся в відповіднім і безпечнім місци. Не вільно лишати єго на престолї, а в закристії можна єго лишити, але в місци, яке можна замкнути на ключ.

Перед НС. Тайнами має сьвітити ся т. з. вічна лампа, наповнена оливою. Лямпа має бути сего рода, щоби не стала причиною огню. Диспенза від сьвічення вічної лампи, де дійсна потреба заходить, може бути дана через Ординарият.

Переховуванє парохіяльних книг і грамот: — Книги парохіяльні і грамоти повинні бути переховувані так, щоби були забезпечені від огню, крадіжки або знищення. До такого переховання найлучше надають ся огнетревалі каси або шафи, тому єсть пожаданим, щоби уряди парохіяльні їх мали і переховували в них також цінніші церковні знаряди.

Покута: — При сповіді вірних другого обряду, має сповідник уважати на се, щоби накладати такі молитви або такі діла покути, які суть в уживаню в обрядї того, що сповідає ся.

Посьвідки хресту і вінчання: — При кождім хрестї і вінчаню, мають сьвященники видавати сторонам “посьвідки” на картках, виданих Епископським Ординариятм. Дохід зі сих карток іде на сирїцький епархияльний фонд. Картки сї завів Епископський Ординарият на се, щоби можна в данім случаю провїрити в легкий спосіб чи дані особи суть важно охрещені евентуально звінчані.

Посьвяченє церкви: — Лише сї церкви будуть в будучности Епископом посьвячені, котрі вільні суть від всяких довгів.

Пости, загальницї і заказані і осьвячені часи: —

І. Пости: —

1. В навечерїє Богоявленія... 5 (н. ст. 18) січня.
2. Св. Чотиредесятниця: від Понедїлка Сиропустного до Великої Суботи включно.
3. Петрівка: від Понедїлка по Недїли Всїх Сьвятих до 28 червня (н. ст. 11. липня) включно.
4. Спасівка або Успенський Піст: від 1. (14 н. ст.) серпня до 14 (27 н. ст.) серпня включно.

5. В день Усікновенія глави св. Йоана Хрестителя, 29 серпня (11 вересня н. ст.)

6. В день Воздвиженія Честного Хреста 14 (27 н. ст.) вересня.

7. Филипівка: від 14 (27 н. ст.) падолиста до 24. грудня. (6. січня н. ст.) включно.

8. Середи і Пятниці крім загальниць. Однак після практики в Канаді і згідно з арт. 33. нашого Декрету середа є днем постним лише в часі постів.

II. Загальниці: —

1. Від Різдва Христового до Навечерія Богоявлення включно, т. є. від 25 грудня (7 січня н. ст.) до 4 (н. ст. 17) січня.

2. Від неділі о Митарю і Фарисею до неділі о Блуднім Сині.

3. В Сьвітлий тиждень.

4. Від Сошествія св. Духа до Неділі Всіх Сьвятих.

III. Заказані і осьвячені часи: —

1. Всі Середи і Пятниці.

2. Від початку Филипівки до Богоявлення включно.

3. Від Понеділка Сиропустного до Світлої Суботи включно.

4. В Петрівку, як висше.

5. В Спасівку, як висше.

6. В день Усікновенія глави св. Йоана Хрестителя, як висше.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста, як висше.

З важних причин може сьвященик дати шлюб і в середу диспензуючи сам.

Оповіді можна голосити і в постнім часі.

Похорон церковний: — Похорону церковного належить відмовити: а) дітям, котрі померли без хресту. Вони мають бути похоронені на непосьвяченій часті кладовища, призначеній на сю ціль.

б) Всім єретикам, шизматикам, відступникам, виклятим поіменно і явно; тим що сьвідомо з розмислу поповнили самоубійство, єсли вони не дали ніяких знаків каєня перед

смертю; тим, котрі прилюдно т. є. при сьвідках відказали ся прийняти св. Тайни в недужї і померли нерозкаяні, вкінці тим, що вели явно згіршаюче жите і умерли без розкаяня.

в) Всім тим, що належали до товариств осуджених і за-казаних Церквою і то навіть тоді, коли вони вправді приня-ли св. Тайни перед смертю, але члени товариства офіціяль-но і з відзнаками беруть участь в похоронї. Коли член та-кого товариства умре без св. Тайн, але зі знаками каяня, те можна єго поховати, але без паради.

г) Церков наказує рівнож відмовити церковного похоро-ну сим, про котрих люде знають, що вони раз в рік не відпра-вили великодної сповіди і померли без нїякого знаку каяня. В сїм случаю належить однак обережно поступати, а єсли час позволить то засягнути ради Єпископа, єслиж нї, то роз-судити так, як лучше буде на славу Божу і спасеніє душ.

В сумніві, коли не можна засягнути ради Єпископа, не хай сьвященик більше поводить ся милосердієм, але і ува-жає, щоби з єго діланя не вийшло згіршенє вірних або по-горда віри.

Преса і література: — Обовязком кожного сьвященика єсть звертати бачну увагу на се, щоби наш нарід не читав книжок або часописий, які виступають явно проти католиць-кої Церкви та сїють засади впрост противні като-лицькій моралї. А ще більше належить остерігати нарід пе-ред такими часописями, котрі під покришкою народолоб-ства і поступовости підступним способом заціплюють в сер-ця читачів нездорові засади та баламутять їх уми. Проти таких часописий треба виступати і в церкві і поза церквою, а тим, що їх читають унірно мимо напiмнення, **належить від-мовити розрішення**, доки не перестануть їх читати. З другої-сторони єсть обовязком всіх ВВ. Отців ширити нашу україн-ську католицьку пресу і наші католицькі видавництва. Се і церковний і народний обовязок всіх ВВ. Отців ширити до-брі письма поміж нашим народом, а випирати часописи і лі-тературу, що лише підкопує мораль і для того Ми жадаємо, щоби ВВ. Отці сей свій сьвятий обовязок сповняли як найсо-віснійше. Головно повинні сьвященики уважати на се, що-би в читальнях не було злих часописий та книжок.

Приноровленє вірних руського обряду до латинського: —

1. В місцях де нема ані руської церкви, ані русько кат. **св'ященика**, або де **доїзд** до руської церкви єсть з причини великого віддаленя получений з **великими труднощами**, **можуть** вірні руського обряду приноровити ся **цілковито** до обряду латинського, з того однак ніяк не слідує зміна обряду. Арт. 24 Декрету. В таких місцях отже можуть вірні руського обряду приймати св. Тайни, заховувати св'ята і пости, слухати Служби Божої і взагалі виповняти всі свої християнські обов'язки після латинського обряду. Декрет одуак не змушує їх до сего, бо каже виразно “валєбунт”, а не “дебент” або “тенентур” (пор. сказане під словом: Розрішенє) Певно, що треба нам нагадувати нарід, щоби в місцях, де нема ніколи своєї Служби Божої, або дуже рідко, він ходив до латинської церкви, щоби Тайну великопостної сповіді і великодного св. Причастія прийняв там з рук латинського св'ященика, однак змушувати вірних Русинів до сего не хотів ані Апостольський Престол, ані Нам не можна.

Причини до сего відомі кождому, хто знає відносини латинського і руського обряду в Галичині, звідки як раз походять наші вірні. Для простого народу віра, обряд і народність, се нерозлучні добра. За зміною обряду слідує у нашого народу все і зміна народности. Проте змушувати нарід до приноровленя до лат. обряду, се в очах загалу, латиньщити нашу Церков і винародовлювати Русинів. Звідси ненависти, а навіть страшні братовбійчі війни поміж Русинами і Поляками і поміж Русинами уніятами і шизматиками; звідси і закиди проти Апостольської Столиці і Унії, що се вони провадять до винародовленя Русинів і до златинщеня руської Церкви. Що сї закиди зовсім безпідставні і проте неслухні, се видно хочби і з сего послідного декрету, де Столиця Апостольська стає по стороні чистоти нашого обряду та забороняє строго змінити єго або намовляти когось до зміни обряду.

Наш нарід рідко учає на латинські богослуження ще і з тої причини, що лат. обряд, єго форма і єго язик для него зовсім незрозумілі. Треба отже нам поучати відповідно нарід о єго християнських обов'язках, о сїм, що віра, обряд і народність се річи зовсім відрубні та з натиском повтаряти,

що часове приноровлене до латинського обряду не потягає ніяк за собою зміни обряду. Спасенє душі се великий обов'язок, се ціль, ходженє до церкви і приймає св. Тайн, се средства.

2. З огляду, що різниця календаря руського і латинського як і відмінна дисципліна обох обрядів спричинює нераз вірним нашого обряду великі труднощі в захованю святочних днів та постів, Апостольська Столиця дозволила Русинам **в цілій Канаді**, без огляду на се чи єсть де руська церков або сьвященик, чи ні, заховувати **дні сьвяточні і пости** після звичаю і дисципліни місцевостий, в яких они перебувають. В неділі однак і сьвята, що припадають на той сам день в обох обрядах, суть обов'язані вірні руського обряду вислухати Служби Божої у власнім обряді і в своїй церкві, если єсть в місци і в ній править ся тоді богослуженє.

Колиж нема Служби Божої в руськім обряді, **то сї, що придержують ся дисципліни латинського обряду**, мають вислухати єї в церкві обр. лат. Розумієть ся, що вони мусять ся в такий сьвяточний день повздержати від праці. Се часто може лучити ся по містах, так, що пр. вірні руського обряду не можуть заховати сьвята Різдва Христового в сей час, коли випадає після нашого календаря. Вони повинні отже заховати єго враз з латинниками. Єсть дуже пожаданою і вказаною річею. щоби душпастирі в такі латинські сьвяточні дні відправляли в своїй церкві богослуженє в часі, в яким звичайно вони відправляють ся в сьвята або неділі. щоби вірні могли в сей день також вислухати Служби Божої в своїм обряді та не відчужували ся від свого обряду.

Сповідь великопостну мають однак вірні відправити в часі означенім після руського обряду.

Причастія часте і щоденне: — Душпастирі повинні захочувати людей до частого і щоденного св. Причастия. Се єсть бажанєм Ісуса Христа і Церкви католицької, щоби вірні як найчастійше приступали до св. Причастия і то не лише дорослі, але і діти, котрі вже раз були допущені до св. Причастия. (Св. Конгр. Соб. 20 Дец. 1905). Обов'язком однак сьвящеників єсть поучити вірних. щоби не з людських зглядів, але з любови до Ісуса Христа в НС. Тайнах утаєного принимали часто або і щоденно св. Причастіє. Що до розположеня душі, вимаганого до частого або щоденного св. При-

частія, то сьвятости НС. Тайн відповідає найбільше, щоби приймаючі Евхаристийного Ісуса, були вільні від всякого простительного гріха, поповненого з розвагою; вистарчить однак, щоби були вільні від тяжких гріхів і приступали до св. Причастія з жалем щирим за всі гріхи і з постановою більше не грішити. Треба рівнож поучити нарід, що не конче треба сповідати ся перед кожним св. Причастієм, що св. Сповідь єсть лише тоді конечною, коли хто має тяжкий гріх, а впрочім вистарчить жаль за гріхи повседневні. Однак сї, що причащають ся часто, або й щоденно, повинні і частійше сповідати ся, пр. що місяця, щоби сьвященик міг знати, стан їх душі.

Заряджуємо проте, щоби сьвященики всюда заводили сей звичай частого і щоденного св. Причастія, бо досвід учить, яке велике благословенє зсилає Ісус на громаду, де сей звичай існує. Треба однак поучити вірних, що тільки за порадою сповідника можуть приступити до частійшого або щоденного св. Причастія. Щоби вірні могли часто або щоденно приступати до св. Причастія, то мусять бути добре обучені в правдах віри, а головнo добре знати і розуміти науку о НС. Тайні Евхаристії. Для того наказуємо, щоби сьвященики часто проповідували о НС. Тайні Евхаристії і частім і щоденнім св. Причастієм, а празник Пресьвятої Евхаристії обходили з як найбільшим торжеством.

До поширення сего звичаю частого і щоденного св. Причастія причиняє ся брацтво Апостольства Молитви. Про се гляди під словом “Брацтва”.

Проповіди: — Кожний душпастир єсть обовязаний в неділі і в торжественні сьвята виголосити на Службі Божій і на вечерни проповідь так, щоби она була для кожного зрозумілою. В проповіді не сьміє сьвященик уживати слів образуючих одиниці або громаду, бо проповідь се голошенє слова Божого. Єсли треба упінути громаду, то се має сьвященик зробити в лагідний спосіб по проповіді, а не в самій проповіді, в котрій можна лише в евангельський спосіб — і загально говорити про провини, їх згубні наслідки і т. д., щоби тим способом розположити слухачів до успішного прийняття напiмнення.

Рівнож всі справи політичної натури суть з проповідній виключені.

Крім сего кождий сьвященик має **пляново** проповідувати т. є. **уложити собі плян** проповідий бодай на пів року, илян, котрий-би представляв в собі якусь цілість. Доривочний вибір теми не приносить або жадного хісна, або дуже малий. Теми проповідий мають бути записані в книжці на се призначеній, котру підчас канонічної візитації має сьвященик предложити, яко документ своєї плянової праці. — З огляду на потребу ученя народу приказуємо уживати катихизму о Шпірага і з него проповідувати особливо на вечірні. Проповідь взагалі не повинна тревати довше як пів години. На торжественні сьвята, проповідь має відповідати духови торжества. Для того, в торжественні сьвята треба перервати означений цикл проповідий, а вибрати тему, що відновідає сьвятови.

Протокол предшлюбний: — При переведеню предшлюбного протоколу мають душпастирі звертати увагу головнo на се: 1) Чи обучені суть достаточнo обоє женихи в правдах віри і чи знають молитви. Єслиж ні, то обовязком душпастиря єсть постарати ся о се, щоби перед шлюбом їх поучити принайменше о головних правдах віри; 2) Чи не звязане єсть котре з женихів вже попередним важним супружем. Про се треба як найсовіснійше упевнити ся, бо на жаль, лучають ся случаї каригідного ошуканя в сім згляді. На се головнo треба звертати увагу при особах старших або вдівцях та вдовах. Предложене “лайсенсу” не все єсть достаточним доказом на правдивість заяви зі сторони женихів. Найлучше можна пересьвідчити ся о сім з дотичних документів або через достовірних сьвідків.

3) Чи дівчина не єсть ким присилувана.

4) Чи не заходять иньші канонічні перешкоди.

(Гляди також коментар до “Не Темере”).

Робітники в лісах і на желізничих дорогах — їх душпастированє: — Велику трудність справляє тепер душпастированє сих, що нераз цілими роками працюють по лісах або при будові нових торів. До сих трудно дістати ся, трудно їх зібрати разом і трудно нераз промовити до їх сердець. І для сих робітників здали-би ся окремі сьвященики. Але ми і тепер можемо ними бодай троха заопікувати ся. І так повинні сї сьвященики, з котрих парохій люде ідуть на таку

роботу, старати ся про се, щоби вони перед своїм виїздом висповідали ся і дати їм відповідні науки, в котрих повинні наставати головнo на се, щоби вони не занедбували молитви, та щоби вистерігали ся безбожних та нечистих бесід. Колиж сї робітники повернуть назад, тоді знова повинні націмнути їх в проповіді, щоби не пропивали або иншим способом не тратили заробленого гроша. Нераз лучить ся, що десть в місійнім окрузі сьвященика роблять як раз такі робітники. Тоді сьвященик повинен відвідати їх в якийсь означений час, та по можности відправити їм Службу Божу та загітти проповідю до витрєваня в добрі.

Як найобережнійше треба уникати навіть підозріння, не наче-би сьвященик приїхав на се, щоби заробити гроші. Не треба домагати ся від них нічого, а задоволити ся їх добровільними датками.

Розрішенє: — 1. Не можна відмовити розрішеня тим, що не з погорди, ані неприхильности, але з иншого якогось згляду не сповняють заповіді слуханя Служби Божої в неділі і сьвята в місцях, де не править ся Сл. Божа в їх обряді, хоч могли-би вислухати Службу Божу відправлену в їх місцевості після обряду латинського. Кождий однак душпастир повинен напоминати їх, щоби слухали Служби Б. в латинських церквах, коли нема своєї, поучаючи їх, що через се вони сповняють обовязок слуханя Служби Божої, а не змінюють свого обряду та вказуючи на се, що оден і той сам Христос приносить ся в жертву на наших і латинських престолах.

2. Тих, що не хочуть, хоч можуть, заплатити вкладок чи то парохіяльних чи епархіяльних, належить віддалити від сповідн яко нерозположених, єсли не приречуть щиро, що заплатять.

Самопоміч. — **Фонд немічних руських сьвящеників в Канаді:** — Щоби сьвященикам нашої епархії, котрі з причини старости або недуги, яка опанує їх серед душпастирської праці, а не з їх легкодушности стануть на час, або до смертно нездібними до праці, забезпечити матеріяльну поміч, заряджуємо, щоби кождий сьвященик так сьвіцкий як і монах в душпастирській службі, платив \$2.00 місячно до фонду немічних сьвящеників, почавши від 1-го цвітня 1915 р.

Се заряджене даємо по засягненю гадки майже всего духовенства нашої Епархії.

До заряду фонду буде вибрана окрема комісія зі сьвящеників, котра випрацює відповідні статuti, а Ординарият постарає ся о затвердженє сеї інституції в Римі.

Сьвіцький супружйй закон: — Ми завсїгди обстоюємо за сим, що про важність супружа має судити лише Церков, та що всї закони, які в сїм напрямі видає держава суть лише чистою узурпацією неналежних їй прав. Та в виду сего, що і Канадійські Правительства узурпували собі власть ставити услівя що до важности супружа і т. д., проте в інтересї сторін і для уникненя неприємностей треба, щоби наші сьвященики узглядняли і приписи сьвіцьких супружйй законів. Сї закони суть окремі для кожної провінції Канади і суть оголошені в книжці під заголовком “Мерріедж Ект”. Сю книжочку дістає ся даром з “Департамент оф Аґрікулчур”.

Нехай отже кожний сьвященик постарає ся о сю книжку і придержує ся єї для уникненя неприємностей зі сторони ряду.

Сестри — їх школи і сиротинці: — Най зважуть наші сьвященники як великої ваги суть в нашім церковно народнім житю сиротинці та школи, котрі ведуть наші руські законниці і нехай всї мають собі за обовязок причинити ся до їх розросту і сили. Передовсїм треба глядіти за тими, що мають покликанє до монастиря та відповідно ними заопікувати ся і висилати до монастирів. Відтак повинні сьвященники посилати українські діти на вихованє до шкіл, які ведуть Сестри. А що Сестри суть змушені ходити по колектї, проте повинні сьвященники в своїх парохіях і місійних округах все горячо поручити Сестер милосердию парохіян.

Слуги сьвященника: — Слуги жіночого пола мають мати канонїчний вік і бути доброї слави та бездоганних обичаїв, так щоби їх побут в домі сьвященника не дав причини до підозрінь або згіршеня. Сьвященики нехай не допускають до сего, щоби слуги сї засїдали спільно з ними до стола, або в їх товаристві показували ся на улиці або ішли на забави. Сьвященик нехай стереже ся всякого рода споуфаленя зі служачою і нехай ніколи не позволяє служачій мішати ся в справи, що до неї не належать.

Служба Пржедєосвященних дарів: Ся служба має відправляти ся в Середи і Пятниці Чотиредєсятниці і в Понеділок, Второк і Середу Великого Тиждня. Жадному священникови не вільно правити в сї дни иньшої Служби Божої без окремого письменного позволеня на се уділеного Епископским Ординарятом. Причиною до позволеня може бути пр.: потреба Служби Божої для запричащаня вірних, недостаточна платня священника і т. п. По одержаню позволеня має ся правити в сї дни Службу св. Йоана Золотоустого.

Службові інтенції: — Наказуємо, щоби наші священники, придержували ся що до речинця відправи платної Служби Божої розпорядження Конгреґації Соборів, котра постановляє, що священник має відправити одну інтенцію протягом місяця, сто протягом шістьох місяців, а більше або менше число в відповідно довшім або коротшім речинци. (S. Cong. Concilii 11. Maii 1904.) (Так пр. 50 інтенцій треба відправити протягом найдовше 3 місяців і т. д.). Відтак наказує дальше згаданий декрет, щоб не брати більше інтенцій як лише тільки, кільки можна відправити протягом одного року, числячи від дня одержаня інтенції. Розумієть ся, що, коли сторони бажають собі, щоби їх інтенция була відправлена в коротшім речинци, або самі годять ся на довший речинець, або дають більше інтенцій, як можна в році відправити, то їх воля має бути ушанована. Колиж який священник прийме більше Служб Божих, як може в році відправити, то надвижку має з кінцем року переселати до Епископского Ординаряту. Колиж, за згодою Епископа передасть якомусь иньшому, добре собі знаному священникови, то най не забуває, що він доти не єсть звільнений від особистого тягару відправити сї Служби Божі, доки певно не знає, що тамтой священник сповнив сей обовязок. Священники, котрі хочуть дати Служби Божі до відправи священникови з другої єпархії, мають переслати інтенції на руки Епископа даного священника, або принайменше одержати згоду тогож Епископа.

Сьпіванє Служби Божої: — Наказуємо строго, щоби священники придержували ся як найточнійше Ірмольйона при сьпіваню Служби Божої. Всякі довільні зміни в ариях сьпіваної Служби Божої мають бути раз на всегда ви-

ключені. Се зовсім не причиняє ся до піднесеня краси Служби Божої, коли священники самі собі довільно укладають різнородні, нераз з духом церковного співу незгідні арії. Як у всім, так і тут кожний священник єсть в **совісти** обов'язаний придержувати ся принципів Церкви.

Так само і в нинішніх богослужбових співках мають священники співати стисло після Ірмольогійона.

Сповідник законниць: — Сповідати законниці в їх монастири може лише сей священник, котрий зістав до сего делегований Єпископом. Селиж законниці суть поза монастирем, підчас подорожі, або з иньшої якої причини, тогді може їх сповідати кожний Нами апробований священник. Душпастир, назначений Єпископським Ординариатом на сповідника Сестер, має совісно зайняти ся їх житєм духовим і сам в ній усовершеншувати ся.

Спори перед свіцкими властями: — Звичайно з сего, що священники для поладженя спорів стають перед свіцким судом, виростає для вірних навіть велике згіршенє, а для самого духовного стану неслава. Проте наказуємо, щоби Наші священники навіть в спорах зі свіцкими людьми і в свіцких справах, нікого не скаржили перед свіцким суд, а самі кликані, щоби добровільно перед ним не ставляли ся, хиба що спору годі в иньний спосіб поладити. Колиж розходить ся о контракти, довги, спадщини, документи і т. п. справи в котрих для успішного їх покінченя закон вимагає рішення свіцкого судії, то мають священники перед тим, нійм предляжати справу судії ужити всіх средств, щоби справу поладити мирово і не вести ніякого судового спору. Заказуємо душпастирям без письменного позволеня Ординаряту скаржити перед свіцким суд свіцкого чоловіка за гроші, які він винен Церкві за винаєм домів, або поля, або з иньшого якого титулу.

Сповідь: — Вірні руско-кат. обряду можуть сповідати ся або у свого або у латинського священника, без огляду на се, чи в їх місцевості єсть руско-катол. священник чи ні. То само відносить ся і до вірних лат. обр. з огляду на вибір сповідника в місцях де знаходить ся руско-катол. церков або місія. Се розпорядженє відносить ся і до пасхальної сповіді. Досвід учить, що часто лучає ся, що

вірні старають ся відправити пасхальну сповідь у чужого священника руського або латинського обряду, в сїм намірі, щоби не оплатити належних такс парохіяльних або епархіяльних, — вони ділають “in fraude legis”. Щоби запобігти сему і протиділати дезорганізації парохії, заказуємо строго кождому священникови слухати пасхальної сповіди вірних з власної чи з чужої парохії, доки не будуть мали певности, що пенітент сповнив свій обовязок плачення парохіяльних і епархіяльних датків згідно, що був звільнений від такого плачення.

Певности такої можна набрати або з “парохіяльних книжочок” або з “карток” видаваних для пасхальної сповіди. Наші люди ще з практики в старім краю привикли діставати до пасхальної сповіди “картки”. Нашим бажанєм єсть щоби загально заведено “картки” до пасхальної сповіди. Для уникнення всяких неприємностей, душпастир має заповісти наперед в церкві, що не буде сповідав сего, що не викаже ся такою картою“. **Картки сї має видавати секретар фінансовий зовсім за дармо.** На картці сій не має бути нічого більше крім імени і назвиска пенітента **парохіяльної печатки або підпису фінансового секретаря.** — Картку сю дістає лише той, хто належні такси заплатив, або від плачення зістав через священника і тростів звільнений. Справи плачення такс, мають полагоджувати тростиси, згідно секретар фінансовий, а коли душпастир хоче їм в тім помочи, то може, але не в сам день сповіди, а вжеж ніколи в сповідальниці.

Заказуємо як найострійше священникови в сповідальниці брати від пенітента неоплачені ним які небудь такси, або шукати в списї душ чи пенітент заплатив вкладки чи ні! Справа плачення такс має бути полагоджена поза сповідею.

Час, в яким можна відбути пасхальну сповідь тягне ся від першого дня Великого Посту, аж до неділі Всїх Святих по Сошествію св. Духа.

Наказуємо, щоби душпастирі постарали о се, щоби в кождій церкві була або сповідальниця, або бодай відповідний клячник з решіткою до висування.

Пасхальну сповідь має попередити бодай коротка наука

о св. Сповіді — в якій головно піднести належить найважніший момент св. Цповіді с. є. жаль за гріхи — і відмовлене молитви “Исповідаю ся”.

Стале перебуванє: —.

1). Кождий душпастир єсть обов'язаний **перебувати стало** в своїй парохії або в своїй місії, в місци визначенім єму Єпископским Ординарjатом на сталий осідок. Місіонарі однак можуть перебувати в иньшій місци свого місійного округу, коли сего вимагає ся їх душпастирський обов'язок.

2). Закажуємо строго місіонарам змінити власновільно, без дозволу Єпископского Ординарjату місце сталого осідку. Если зайде потреба зміни осідку, то місіонар має предложити письменно Єпископскому Ординарjатови відповідне прошенє з поданєм причин.

3). Лише зі слухних причин може душпастир віддалити ся на якийсь час поза межі своєї парохії або свого місійного округу. Такою причиною може бути: християнська любов, канонічний послух, очевидна потреба або добро церкви чи громади повіреної душпастиреви, добро держави. За слухну причину неприсутности не можуть уходити справи приватні пароха чи місіонаря.

4) Місіонар, котрий з душпастирських зглядів виїзджає на який час зі **свого місця осідку** в свій округ місійний, має лишити адресу до сего місця, куда удає ся. Колиж **мусить** виїхати **поза округ своєї місії**, то має повідомити про се людей і подати адресу другого сьвященника, до котрого моглиби єго вірні звернути ся в наглій потребі.

Під обов'язок сталого побуту підпадає і се, щоби місіонар точно приїжджував на кольонії свого округу в означенім дні. Колиби місіонар зі слухної причини не міг приїхати на кольонію в означенім часі, то має повідомити про се відповідний час наперед дотичну кольонію, о скілько причина не єсть несподіваною чи наглою.

Парох віддаляючи ся зі слухної причини хочби лише на оден день зі своєї парохії, має постарати ся о заступника на час неприсутности. Парох чи місіонар, що з важних причин замірає виїхати поза межі своєї парохії або округу

місійного на час, що заключає в собі неділю, або торжественне свята, або на протяг одного тиждня або на довше, має мати на се позволенє Єпископського Ординарятy.

Парох чи місіонар кілька разів виїжджають поза округ парохії або місії, мають завсїгди зважати на се, щоби їх неприсутність не спричинила якої шкоди громаді їм повіреній. Парох чи місіонар, котрі би важили ся без слушної причини виїхати **поза межі** своєї парохії, або свого місійного округа, суть **обовязані в совісти звернути** на користь своєї церкви або місії частъ зі всіх своїх цілорічних доходів *pro rata temporis*.

Той місіонар, котрий заповівши свій приїзд на котрусь кольонію свого місійного округа, не додержує приреченя без достаточної причини має зложити \$15 на дотичну церков. Душпастир, що власновільно без слушних причин виїжджає поза межі своєї парохії або свого місійного округа, буде за се потягнений до строгої відвічальности.

Супружа мішаного обряду: —

I.—Мають заключати ся після декрету “*Ne temere*”, з тим однак виїмком, що має **вінчати парох жениха**, отже противно як сказано єсть в декреті “*Не темере*”. Арт. 36 і 37.

III.—Всі диспензи має уділяти **Єпископ невісти**, проте і **парох невісти** має постарати ся о них у свого Єпископа і по одержаню їх, переслати враз з посвідкою виголошеня оповідий до пароха жениха, котрому розуміє ся не можна вінчати женихів без диспензи одержаної на письмі. При прошеню о диспензу належить **подати імя душпастиря**, котрий буде вінчав женихів.

IV.—Для уникнення невигод і непорозумінь, які в родинх повстають з причини різниці обряду мужа і жени, жена, як довго треває супруже може після декрету Арт. 34. придержувати ся обряду свого мужа, що однак не потягає за собою зміни єї первісного обряду. Декрет виразно каже: **може, а не мусить**, значить полишає до вибору женї, а зглядно взаїмному порозумію мужа і жени. По смерти мужа або по законнім розвязаню супружа, жена може але не мусить вернути назад до свого первісного обряду. Коли **жена придержує ся обряду свого мужа**, в такім случаю і парох мужа стає парох

хом жени, а церков мужа також єї парохіяльною церквою. У всіх отже духових потребах, не виключаючи великого св. Причастія, св. Напутія, слухання Служби Божої і т. д. має в сїм случаю жена звертати ся до пароха мужа і до єго церкви. Через те іменно, що жена придержує ся обряду мужа, всі права єї первісного пароха зістають завішені, а переходять на пароха мужа.

Колиж жена не хоче іти за обрядом мужа, лише придержує ся свого первісного обряду, тогді парохом єї єсть сьвященник тогож обряду що і вона, але всі вкладки на церковні видатки платить лише єї муж до церкви свого обряду.

Арт. 32. Декрету каже так: “Відправа похорону і гроші побрані з сеї нагоди в родинях мішаного обряду належать до пароха того обряду, якого був померший.”

Сьвященники мають строго придержувати ся сего закону, без огляду на се як собі родина помершого чи помершої желає.

Мужа похоронює отже парох тогож обряду, якого він був. Жену, котра не ішла за свого життя за обрядом мужа, похоронює парох єї обряду. Жену, що за життя придержувала ся обряду мужа, похоронює парох мужа.

Колиби сьвященник без слушних причин поступив в котрім небудь зі сих трох случаїв противно, має звернути неправо побрані гроші пароху, котрий мав право похоронити.

V.—Що до дітей народжених зі супружа мішаного обряду, декрет постановляє: Арт. 39. “Діти народжені в Канаді з родичів мішаного обряду, мають бути хрещені в обряді батька; бо діти **мусять** цілковито іти за обрядом батька”.

Арт. 40. “Хрест, прийнятий в иньшій обряді в наглій потребі, коли іменно дитина знаходить в небезпеці смерті або коли народить ся в часі, в котрім нема пароха того обряду, якого єсть батько дитини, не потягає за собою зміни обряду”.

Арт. 41. “Діти підлягають юрисдикції того пароха, котрий єсть того обряду, що їх батько.”

Декрет отже наказує, що діти які породили ся в Канаді, мусять іти за обрядом батька. Та треба зважити що майже всі ті що завязують супружа мішаного обряду чи то еще в

старім краю, чи вже в Канаді походять з Галичини або Угорщини. В Галичині же і Угорщині обов'язує декрет: “Ad graves et diuturnas” виданий 6 Жовтня, 1863. (т. з. “Concordia”), що каже так: “Діти народжені зі супружества мішаного обряду мають бути виховані в обряді родичів після пола”. Тії отже родини мішаного обряду, що заключили супруже перед декретом, чи то в Галичині або Угорщині, чи то в Канаді, заключали їх після давного закона, т. є. так, що сини ішли за обрядом батька а доньки за обрядом мами, і так виховували діти. На перший погляд виходилоб отже замішанє через сі два декрети. Та так воно не єсть в дійсности. Бо суть принципи правничі, котрі усувають всякі сумніви:

Оден принцип—**Закон в зад не ділає** (*lex retro non agit*). Проте діти, що породили ся в Канаді зі супружеств мішаного обряду перед оголошенєм нашого декрету ідуть за обрядом родичів після пола.

Другий принцип: — **Змисл закона має пізнавати ся з єго ціли** (“*Sensus legis eruendus est ex fine legis*”). Цілею нашого декрету єсть усунути або бодай зменшити невігоди та трудности, які може спричинити ріжниця обрядів, проте діти народжені в Канаді зі супружеств мішаного обряду в правді вже по оголошеню декрету, але в родинах, котрим також ще перед декретом народили ся діти, що ішли за обрядом родичів після пола, не мусять іти всі за обрядом батька, але можуть бути виховувані після старого закона.

Крім сего родичі, що заключували супруже ще перед оголошенєм декрету після давного закона чи звичаю, мають певне право до сего, щоби їх всі діти ішли за обрядом родичів після пола і закон того права не відбирає їм — бо ніякий закон не нарушує набутого права третих осіб. Проте діти, що народили ся по оголошеню декрету вправді, але зі супружеств заключених перед оголошенєм декрету після старого закона чи звичаю, не мусять конче іти всі за обрядом батька, хочби навіть перед декретом в сій самій родині не народили ся були ніякі діти.

Так отже Арт. 39. нашого декрету відносить ся лише до сих дітей, котрі народили ся в Канаді зі супружеств мішаного обряду, заключених в Канаді по оголошеню декрету.

Інші родини можуть свої діти, народжені по оголошенню декрету або виховувати після давного або після нового закону.

VI.—Колиби в наглім случаю руський священник хрестив дитину зі суружа мішаного обряду, мусить перед хрещенням упевнитися, чи в сій родині всі діти ідуть згідно мусять іти за обрядом батька чи ні, а се тому, щоби знав чи може у ділити св. Тайну Миропомазання чи ні.

VII.—Після Арт. 40. неприсутність священника того обряду, до якого дитина має належати, єсть достаточною причиною, щоби священник другого обряду охрестив сю дитину. Посвідку однак хресту має відослати до пароха дитини, котрий рівнож має сей акт записати у власні метрики.

VIII.—При суружествах мішаного обряду, має душпастир зважати на се, щоби їх благословлене не відбувалося в час освячений в однім або в другім обряді, або в день постійний приписаний в однім з обох обрядів.

IX.—Оповіді: — В місцях де стало перебувають душпастирі обох обрядів, оповіді мають голосити оба душпастирі.

Оповіді можна зачинати голосити доперва тогді, коли обоє женихи задосить учинять вимогам законів.

Для осягнення цілковитої певности мають парохі придержувати ся такого поступовання: Парох жениха видає єму письменну посвідку, що голошенню єго оповідий нічого не стоїть на перешкоді; сю посвідку має жених доручити пароху невісти, від котрого знова має доручити своєму пароху подібну посвідку що до невісти. Доперва по одержанню такої посвідки, можуть парохі зачинати голосити оповіді.

Парох невісти мусить сейчас по виголошенню оповідий переслати пароху жениха свідокство оповідий, без котрого єму не можна приступити до благословлення шлюбу.

В околицях, котрі місіонарі обох обрядів відвідують лише в певних означених часах, оповіді повинні бути виголошені в засаді через обох місіонарів в сій парохії до котрої належать женихи. Колиж однак лучить ся, що протягом сего часу, в котрім оповіді мають бути голошені, лише оден з місіонарів єсть в даній місцевості, а другий не може прийти, тогді той місіонар, без огляду на се, чи він єсть паро-

хом жениха чи невісти, має по відбутім належно предшлюбнім протоколї виголосити оповіди в місци замешканя женихів, а відпис протоколу і сьвідoctво оголошення оповідей має переслати місіонареви другого обряду.

На случай, кли би ані оден, ані другий місіонар не міг виголосити оповідей в сій церковній громаді, до котрої належать женихи, парох жениха має зажадати предложеня “ляйсенсу”. В сїм случаю відпадають такси за диспенсу від оповідей. В місци, де руський сьвященник лише часами доїжджає і руська громада винаймає на свої богослуженя латинську церков, котрої **парох стало** перебуває в місци, там на случай неприсутности руского сьвященника, має голосити **в єго заступстві** оповіди той сьвященник, котрий відступає Русинам свою церков, а се длятого, бо ся церков єсть *quasi-parochialis* для місцевих Русинів.

В місцевости, де доїжджає або перебуває лише одного обряду сьвященник, він сам і голосить оповіди і вінчає женихів, без огляду на се, чи жених єсть одного з ним обряду чи відмінного. Обовязком єго переслати метрику шлюбу до Єпископа жениха, коли сей належав до обряду відмінного.

ТАРИФА ЦЕРКОВНИХ ОПЛАТ.

Платня сьвященника виносить:

Де стало перебуває сьвященник і число вірних не перевисшає 2.000 душ, місячно **\$80.00**

Коли число вірних виносить більше як 2.000 душ, місячно **\$100.00**

Крім сего має церковна громада постарати ся і оплачувати відповідне і відповідно уряджене помешканє для сьвященника.

Кольонії, що бажають мати сьвященника в Неділі або Сьвята в означених часах, мають платити сьвященникови, після теперішних обставин, за кожді відвідини з окрема **\$15.00**

Сї гроші мають сьвященникови вручити тростиси по укінченю недільних або сьвяточних богослужень. Коли зайде

потреба, щоби сьвященник лишив ся на кольонії кілька днів, що посліднують по Неділі або Сьвятї — не довше однак, як до слідуєчої Пятниці виключно — то сьвященник зробить се, не домагаючи ся за сеї побут окремої заплати.

Крім сего має церковна громада оплатити дійсні кошти приїзду і відїзду сьвященника, як також харч і помешканє на цілий час єго побуду на кольонії.

Катедратікум і вкладки на покритє епархияльних видатків.

1. Кожда родина, котрої батько є католиком руського обряду, має платити річно **\$1.00**
2. Кожда самостійна одиниця, що жиє поза домом родичів, річно **0.50**
3. В місцях, де сьвященник не приїзжає частійше як шість разів до року, платять родини і самостійні одиниці лише половину поданої висше суми.
4. Парохії мійські, що стало мають сьвященника, платять від загального церковного доходу **5%**
а в часї будови церкви **1%**
5. Раз в рік, в означений і наперед заповіджений, день піде сьвященник з тацою підчас Служби Божої, а зібрані жертви має переслати на духовний Семинар і на епархияльні школи.
6. Кождий сьвященник відправить раз в рік в означений наперед час в кождїй парохії з окрема Акафист, з котрого дохід є призначений на сиротинський епархияльний фонд.
7. Кождий сьвященник має платити як катедратікум 5% від своїх доходів. В доходи вчислюємо тут: пенсію, хрести, шлюби і похорони.

До плачення повних такс суть обовязані лише сї вірні, що самі або їх родини перебувають через цілий рік в сїй самій парохії або місії. Прочі мають платити означені вкладки в міру свого побуту в якійсь парохії.

Сьвященники будуть принимати до великодної сповіди лише сих вірних, котрі викажуть ся карткою від фінансового секретаря.

Сим, що з власної вини не відправили великодної сповіди, сьвященник не буде сьвятити пасхи.

Платню для дяка і належитість за церковні треби для него ухвалює церковна громада на загальнім річнім мітингу.

На покриті епархіяльних видатків ухвалює церковна громада відповідні членські вкладки, котрих збиранєм мають займатися тростиси.

Гроші зложені на удержанє Епископа, оплату Канцелярії, школи, сиротинці і прочі епархияльні видатки має переслати съвященник до Епископської Канцелярії в слідуючих реченях: Вкладки подані під чч. 1 і 2, з початком року; під ч. 4, чверть річно; під ч. 7, місячно. Прочі зараз по зібраню датків.

ЕПІТРАХІЛЬНІ ПРАВА:

Священники належаць ся за:

[illegible]

ВКЛЮЧНО З ЗАПЕЧАТАНЕМ ГРОБУ, ЕСЛИ ЦВИНТАР ЄСТЬ
ПРИ ЦЕРКВІ.

б) відправа в хаті помершого і супровод тіла до церкви — з окрема	\$5.00
в) супровод тіла з церкви на цвинтар, віддалений від церкви не більше як одну милю і відправа на цвинтарі	\$5.00
г) похоронна проповідь з окрема	\$5.00
д) за кожде св. Євангеліє, сьпіване по дорозі з дому помершого до церкви або з церкви на цвинтар	0.25
е) єсли цвинтар єсть віддалений від церкви дальше як одну милю, то за кожду милю, з виключенєм першої, належить ся сьвященикови, що супроводить тіло	0.50
Фіру має заплатити сей, хто замовляє похорон.	
Похоронна панахида в церкві над домовиною (покропленє)	\$2.50
Службу Божу сьпівану	\$2.50
Службу Божу читану	\$1.00
Хрест і Миропомазанє	\$1.00
За посьвідки, видавані при хресті і шлюбі на картках виданих Єпископським Ординарятом	0.10

ОПЛАТИ ЗА УДІЛЕНЄ ШЛЮБНИХ ДИСПЕНЗ.

Одна оповідь	\$2.00
Дві оповіди	\$4.00
Три оповіди	\$6.00

Спорідненє	Степень	Посвояченє
\$40.00	I. з II.	\$30.00
\$35.00	II.	\$25.00
\$20.00	II. з III.	\$10.00
\$12.00	II. з IV.	\$6.00
\$6.00	III.	\$4.00
\$5.00	III. з IV.	\$3.00
\$4.00	IV.	\$2.00
Мішана віра		\$20.00
Духове спорідненє		\$2.00
Публична чесність		\$2.00
Заказаний час		\$2.00

ЗАМІТКИ ДО ТАРИФИ.

I. Що до платні сьвященника: —

1). Треба стреміти до сего,, щоби на всіх кольоніях завести платню \$15.00 за одні умовлені відвідини. Через таку практику уникає ся много неприємностей, а в разі перенесення, душпастир нічого не втратить з належної єму платні ані не побере сего, щоби вже належало ся го наслідникови. Лише в сих кольоніях, де члени парохії платять свої вкладки всі точно і охотно, може поки що лишити ся сей звичай, що члени — кождий за себе — складають означені вкладки на руки сьвященника в означений час — однак не підчас сповіди. Треба однак в заводженю сего розпорядження дуже оглядно поступати, щоби не викликати негодовань народу.

2). В кождім місійнім окрузі знаходять ся і такі кольонії, котрі не суть в силі заплатити сьвященникови 15 долярів за відвідини. Таких кольоній сьвященники не будуть залишати але мають їх відвідувати кілька разів до року і то не лише в робочі, але також в сьвяточні дні і по можности в неділі, а що до платні, то в сїм случаю сьвященники мають руководити ся милосердієм і ревностию душпастирскою. Головнож мають сьвященники подбати про се, щоби вірним на сих кольоніях дати нагоду відправити великодну сповідь і приготувити дітий до сповіди і до св. Причастия.

3). Де єсть звичай, що раз в році — на Великодні або Різдвяні сьвята — дохід з таци іде як сьвяточний дар для душпастиря або для Епископа або дяка, там треба сей звичай заховати.

4). З нагоди більших сьвят — як пр. Різдва, Великодня, Йордану або місцевих празників, не можна сьвященникови домагати ся більшої платні, як ся, котру подано висше. Богослуженя на сї торжественні сьвята має сьвященник розложити на поодинокі кольонії свого місійного округу після справедливости, маючи на оці не власну користь або вигоду, але добро повірених собі душ.

II. Що до епітрахильних прав: —

1). Для дійсно убогих ВЕ. Отці знижать оплати головно за хрест, вінчанє і похорон.

2). В ніякім случаю не можна сьвященникови відмовити хресту або вінчання зі сеї причини, що петенти не суть в можности оплатити належної такси.

3). За літійне мированє, сповідь і уділенє св. Тайн хорому сьвященник не може домагати ся ніякої заплати, може однак прийняти добровільні жертви. Коли приїзд до хорого єсть полученій зі значними коштами, тогді може сьвященник домагати ся звороту дійсних видатків. Однак душпастирска розвага подиктує сьвященникови в дуже многих случаях, що не єсть вказаним домагати ся навіть тогді звороту дійсних коштів.

4). Сьвященник, котрий-би за сповідь, або за уділенє св. Тайни хорому домагав ся винагородження, підпадає нарі суспензії.

III. Загальні замітки: —

1). Зі всіх висше наведених епархияльних доходів покриває ся видатки на удержанє Епископа, веденє Канцелярії, удержанє шкіл і бідних учеників, вихованє молодих сьвященників, будову катедральної церкви і т. д. Кождий сьвященник єсть в совісти подбати про се, щоби подані датки впливали точно та щоби в сей спосіб Епархия мала потрібні средства на покритє численних видатків. Проте на загальних зборах має душпастир виразно потолкувати вірним сей їх обовязок подати помічну руку своєму Епископови.

2). Кождий душпастир має вести окрему книжку доходів епархияльних, котру має предложити в часї візитації.

3). Родини мішаного обряду мають платити парохіяльні і епархияльні датки до громади чи церкви сего обряду, до котрого належить батько родини.

4.) До плачення повних такс суть зобовязані лише сі вірні, що самі або їх родини перебувають стало через цілий рік в сій самій парохії або місії, а прочі мають платити датки відповідно до часу свого побуту в сїх місци.

5). Правдиво бідних, що хочуть стати членами церковної громади, належить або зовсім звільнити від плачення такс, або принайменше знизити їх для них. Се має стати ся за взаїмним порозумінєм тростисів і душпастиря і на річних зборах має оголосити ся хто і чому був звільнений.

6). Збиранєм парохіяльних і епархияльних датків мають

ся займатися тростисю. Сьвященники однак мають їм в сїм ділі помагати морально, а де зайде потреба і активно через збиранє колект, що нераз єсть конечним по містах.

7). Треба напominати і призвичаювати людей до сего, що би датки платити в місячних ратах.

8). За засаду треба прийняти: до духовної обслуги мають право лише сї члени церковної громади, котрі платять виладки. За провину однак батька, котрий не хоче — хоч може — заплатити означених такс, не відповідають ані жінка ані діти, наколи вони не суть співвинні. Сеї засади має придержувати ся душпастир. Справедливість вимагає, щоби сї, котрі хочуть користати з добродійств місцевої церкви і з духовних услуг сьвященника, поносили рівно і тягарі наложєні на церковну громаду. Але та сама справедливість вимагає, щоби не потерпіли невинні. А такими невинними суть сї члени родини, котрі раді би заплатити громадою означені вкладки, але не можуть з браку гроша.

Відповідно до сего заряджуємо: а) Сьвященники мають відмовляти всякої духовної услуги, що виходять на користь власної душі петента, тим особам, котрі обовязані суть, але не хочуть платити громадою означених датків. Виїмок становить удїленє св. Тайн в недузї. Сьвященик має однак і тоді упімнути такого, що він єсть в совісти обовязаний до реституції сего, чого з власної провини не заплатив.

б) Невинній женї, котрої муж не хоче платити належних церковних датків, не можна відмовити тих духовних услуг, що виходять в користь єї власної душі.

в) Рівнож не може сьвященик відмовити невинним дітям винного батька ніякої духовної услуги.

г) Дитину такого батька, котрий не хоче платити церковних датків, має охрестити сьвященик, але має рівночасне домагати ся, щоби бодай одно з хрестних батьків було дійсним, активним членом церковної громади, а де в данім случаю не можна сего досягнути з сеї причини пр., що вже вперед родичі вибравли за кумів також нечленів і їх не можна не прийняти, то має жадати, щоби котрий небудь з членів нів просив сьвященика о охрещєнє дитини. Ся услуга духовна єсть в користь дитини самої, а уділяє її сьвященик не на прошенє батька не члена, але на прошенє того, що єсть дій-

сним членом парохії. Через такий спосіб поступовання можна буде уникнути много небажаних непорозумінь і наріканя. А щоби перед громадою показати, що не-член не має ніякого права до духовних услуг сьвященника та, щоби покарати батька не-члена, нехай сьвященик навіть не прийме до відома від такого батька, що в него єсть дитина де хресту, але най скаже єму, що дитину охрестить, але під усьлівами поданими вище. Рівнож всі дані потрібні до запису дитини в метрику, має сьвященик прийняти не від батька, але від кумів членів або котрогось з інших членів церковної громади. Сьвященик так має поступати, щоби винний батько був застиджений перед громадою. Таке застидження перед громадою буде мало свої добрі наслідки для тих, що не слухають шестої церковної заповіді, яка наказує совісно платити датки на покриті церковних розходів.

д) Женихам, котрих батьки не хочуть платити означених вкладок, не можна рівнож відмовити благословлення їх шлюбу. Колиби однаклучило ся, що котресь з женихів булоби поторично співвинне з батьком, то після пастирського розуміння в даних обставинах можна єго укарати якимсь иншим способом, але ніколи не можна відмовити благословлення шлюбу.

Колиж-би одно, або обоє женихи були самотійними одиницями і не платили означених вкладок, то мають перед голошенем оповідий зложити кожде за себе залеглі від початку біжучого місійного року аж до дня вінчання вкладки, а за час від дня шлюбу аж по кінець місійного року вкладки, яка припадає на одну родину. В сій цілі треба обчислити кілька виносить місячна вкладка і після сего означити кілька мають новоженці платити.

Так при хрестинах як і при вінчаню мусять душпастирі оглядно поступати, щоби або дитина не зістала без хресту або женихи не пішли до сектантів, щоби там заключити супруже і в наслідок сего не жили відтак в дійсности в конкубінаті. — Гляди єще під словом: “Сповідь”.

Такси за уділенє диспенз шлюбних належить присилати до Ординариату сейчас по одержаню диспензи. Коли єсть яка причина до зниження такси, то душпастир має єї подати в прошеню і рівночасно зазначити степенъ зниження такси.

Єсли петенти обоє суть зовсім убогі, то сю обставину має зазначити сьвященик в прошеню.

Торговля і фінансові підприємства. — Заборонюємо сьвященикам вести чи то особисто, чи через других торгівлю та запускати ся в фінансові шпекуляції, головнo в гру на біржі. Сему заказови не противить ся однак організоване Спілок якого небудь рода, котрі мають на ціли піднесенє добробуту загалу, а не збогаченє одиниць.

Учителі а сьвященики: — Се єсть нашим бажанєм, а рівночасно се лежить і в інтересі нашої Церкви і нашого народу в Канаді, щоби сьвященство і учительство жило і працювало у взаїмнім порозуміню і згоді. Ми знаємо, що много єсть таких учителів, котрі навіть ворожо відносять ся до нашої Церкви, але знова се певна річ, що много єсть і таких, котрим не єсть обоятна доля нашої Церкви, та котрі розуміють і суть пересьвідчені, що з долею Нашої Церкви в Канаді єсть злучена нерозривно доля і будучність нашого народного розвою. Відповідним поступованєм може сьвященик з'єднати собі бодай деяких учителів в своїм місійнім окрузі і таким чином промостить собі дорогу до порозуміння зі всіми учителями в окрузі. Учителі, се поки що майже виключно одинокі інтелігентні люди поміж нашим народом, котрі з нами стикають ся і котрих впливу не можна легковажити, бож вони виховують будучі покоління. Длятого треба нам доложити всіх старань, щоби з'єднати собі учительство та з ним спільно працювати. Коли ми занедбаємо то зробити, то зроблять се наші противники на шкоду і Церкви і народу. Ми не сьміємо ждати аж вони прийдуть до нас, ми мусимо самі старати ся зискати їх для себе. Найже проте кождий сьвященик старає ся з'єднати собі учителів та втягнути їх до здорової народної праці, бо доки учительство і сьвященство не буде спільно працювати, доси ми не можемо надіяти ся на всесторонні успіхи нашої праці.

Цвинтарі: — Сьвященики мають звертати бачну увагу на се, щоби цвинтарі були старанно удержувані. Цвинтар має бути так уладжений, щоби до поодиноких рядів гробів вела вигідна стежка або дорога. Гроби треба копати рядами, а на цвинтарі має бути полишене місце відмежене на похованє сих, котрим після церковних законів не належить

ся церковний похорон. Ся часть має бути відмежена і не-посвячувана. На посвяченій часті цвинтаря має стояти хрест. Вона має бути держана в пошанівку і тому не можна дозволити, щоби там ставали фіри і т. п. Ся часть цвинтаря має бути як найкраще удержана.

Де на цвинтар єсть призначений великий пляц, там треба посвятити лише якусь часть площі, а решту можна управляти або уживати на інші цілі.

Церкви і престоли: — Кожда громада, що хоче будувати церков має вперед постарати ся о дотичний дозвіл русько-католицького Ординарнату. Рівнож перед розпочатем будови церкви мусить бути присланий плян будови до затвердження. Найзвичайніша форма наших церков єсть вид грецького хреста (крижова) з більшою банею на середині. Великий хрест на церкві має бути однораменний, а деби люди конечно домагали ся трираменного хреста, там, після обставин, може єввященик на се дозволити, о скілько се домаганє не крїє в собі змагань шизматичких.

При кождїй церкві мусить бути хоч-би мала захристия, котра має знаходити ся по лівім боці престола. В пресвітерії, крім храмового (запрестольного), не може знаходити ся більше образів. Тільки де нема іконостаса, можуть там бути поміщені два намістні образи. Всі образи, а голов-но намістні, повинні відповідати духови нашої Церкви т. є. бути грецького або руського стилю. Обовязком кожного єввященика єсть уважати на се, щоби розміщенє образів в кораблі церкви відповідало вимогам естетики. Не можна безуслівно поміщувати в церкві двох зовсім однаково намальованих образів.

Хоругви мають бути так порозміщовані, щоби не заважали в богослуженнях. В кождїй церкві має знаходити ся тетрапод, а на нїм має бути стоячий хрест поміж двома єввіч-ками в відповідних єввічниках, хрест лежачий до цілованя, а на право від него образ або Ісуса Христа або П. Д. Марії або храмовий.

Кожда громада повинна постарати ся о іконостас до церкви, котрій мусить мати однак окрему апробату Ординарнату. Колиж не можна справити іконостаса, то треба постарати ся принайменше о царські і дяконські двері а по-

між ними о намістні образи. Над царськими дверми має висіти образ тайної вечери, а поза дияконськими (на стінах) образи (або бічні престоли з тими образами) з права храмовий, з ліва св. Ніколая.

Що до головного престола, то кождий сьвященик має строгий обов'язок перестерігати, щоби він був уряджений після приписів нашої церкви.

Престол в формі стола (не скрині) має стояти так, щоби єго можна було вигідно обійти і мусить стояти на підвисшенню; один стіпень звичайно вистарчить, а де заходить потреба можна дати два або найвище три степені. За престолом має бути зроблене горне сїдалище на підвисшенню так, щоби люди стоячі на церкві могли бачити сьвященика, коли він сидить на горнім сїдалищу.

Престол, на котрім править ся Служба Божа, має бути накритий трома обрусами з полотна (не хустками), котрі би закривали цілий престол; між другим а третим обрусом має бути положений антими́нс, котрий мусить знаходити ся в кожній церкві. Коли в церкві єсть більше престолів і на кождім з них править ся Служба Божа, то кождий з них має мати свій окремий Антими́нс.

Кивот має бути зроблений відповідно до нашого обряду. Чим менший тим лучший, щоби не засланяв сьвященика, коли сей сидить на горнім сїдалищу. В середині має бути кивот або вибитий шовком, або визолочений. Кивот мусить бути зроблений з як найбільшою старанністю. Скринок помальованих чи тапетованих не можна безуслівно ставляти на престолі.

Під престолом не можна робити складу церковних річий. Де ще нема захристії, там можна поставити під престол скринку з церковними річами, але треба старати ся, щоби як найскорше побудувати захристію. На престолі не можна класти ніяких ані книжок ані річий непотрібних сьвященикови до богослуження.

Забороняємо безуслівно поміщувати на престолі які небудь фігури, а коли де такі знаходять ся, наказуємо їх сей час усунути. На кивоті, в котрім переховує ся ІС. Тайни, не можна крім хреста ставляти нічого.

Церков а народність: — Більше чим у других народів, звязана є у нас справа церковна з народною. Наш нарід домагає ся все — і се є дуже здорове — від Церкви впливу на жите позацерковне народу. Користаймо з тої здорової прикмети нашого Народу і йдїм в народ. Всьо, чим він живе, що любить і ненавидить, що єго підносить і руйнує, повинно нас обходити і всюда повинні ми нести євангельску благу вість, всюда освітлювати житєві справи Народу сьвітлом Христової науки. Монополь патриотизму і злобне відділюванє народного житя від впливу Церкви і сьвященика, ведені в Канаді так сьвідомо і декуда успішно через людей без віри і засад, мають бути параліжовані умітною, тактовною працею патріотичного Нашого Сьвященства. Горненє до єдності і освітї, любови і вдоволеня через попиранє, вихованє молодїжи, школи, забави, представлення, походи, попиранє здорової преси і кольпортажа добрих книжок, се всьо велика часть праці ревного, народного сьвященика. Не висувати ся самому наперед, але впливати через своїх певних людей, оставляючи їм свободу рухів. Се потрафить кождий добрий сьвященик, що має на оці своє високе званє і любить свій без таланний нарід.

Церков а політика: — За засаду повинні держати всі сьвященики, що Церкви не можна мішати в політичні і партійні справи і не можна уживати церковного впливу на се, щоби допомочи одній політичній партії побідити другу. З другої однак сторони, Церкві не може бути річею обоятною, які закони панують в державі, не о скільки вони відносять ся до заряду самої держави, але о скільки вони можуть нарушувати права Церкви. Противно, Церков має навіть обовязок противити ся таким законам, котрі не годили-би ся з Христовою наукою та загрожували-би права Церкви. Проте коли зайдуть якісь квестії, котрі хоч називають ся політичними, але стоять в звязи з вірою, або моралею, або правами та добром Церкви, то нема сумніву, що сьвященики не лише можуть, але в деяких случаях мають навіть стислий обовязок забрати в них публично голос. Тому в часї виборів мають в таких случаях напїмнути нарід, щоби не давав голосів на сих, котрі відтак можуть шкодити Церкві. Шож знова до обставин, в яких сьвященики можуть або мають публично забирати голос в справах політично - церковних,

то се буде річею Єпископа осудити, чи вони суть того рода, що сьвященникам треба виступити явно, чи ні.

Вказівкам Єпископа мають ся сьвященники повинувати. Від справ чисто політичних мають сьвященники держати ся зовсім осторонь, та не забирати в них, ані поза церквою а тим менше в церкві голосу. Сьвященники мають лише поучити загально нарід про їх обовязок підчас виборів яко вірних синів католицької церкви і добрих горожан і перестерегти головню перед перекуством, але ніколи не можуть ставати по стороні якої небудь політичної партії з чисто політичних зглядів.

Церковний сьпів: — Сьвященники повинні всіми силами старати ся, щоби мати дяка, котрий знає добре церковний (ірмольогійний сьпів). В Канаді таких дяків єсть досить. На колоніях може сьвященик так урядити, щоби мати одного доброго дяка на цілий місійний округ. В сей спосіб буде можна легко дати дякови відповідну платню. Брак добрих дяків справляє часто, що наші богослуження, так гарні самі в собі своїм обрядом і сьпівом, тратять свою красоту, а нераз навіть місто підносити побожність народа. спричиняють озяблість або і згіршенє вірних. Се певна річ, що гарний сьпів в церкві притягає людей на богослуження, тай підносить їх торжественність.

Крім сего мають сьвященники звертати на се дуже пильну увагу, щоби дяки не сьпівали за скоро та невиразно. Богослуженє кожде має сю ціль, щоби слова молитов та богослужебних пісень підносили духа вірних до Бога. Та се буде можливе лише тоді, если слова сї будуть вимовлювані виразно та поволі.

Коли-би нарід не хотів оплачувати дяка, то радше ужити примусового средства — пр.: не сьпівати, а лише читати Службу Божу, — чим лишити повагу богослуження, позволяючи сьпівати людям, котрі не мають ні відповідного голосу, ні потрібного знання.

Хлопці до услуги при богослуженнях: — Гарний звичай істнує в деяких наших церквах, що сьвященники уживають при богослуженнях до услуги хлопців убраних в стихарийони. Нашим бажанєм єсть, щоби сей звичай введено у всіх наших церквах. Се робить добре вражіє на вірних, заохочує

дітій до ревности для Церкви і причиняє ся до звеличення самого богослуження. Бож се єсть о много гарнійше, коли відповідно убрані хлопці usługують при богослуженю, чим як се роблять нераз дуже невідповідно убрані і незграбні старші брата. Сим звичаєм зовсім не зносить ся уряду старших братів. Вони все мають старати ся о порядок в захристії. глядіти, щобн престол був відповідно прикрашений і т. д. Ходить лише о се, щобн при самім престолі usługували добре вишколені в сїм напрямі і відповідно прибрані діти. Справленє стихарийонів не много коштує, а справна услуга дітій причинить ся много і до естетичности богослужебних обрядів і до вдоволення самого сьвященика та вірних і усуне непотрібне і нераз дуже перешкаджаюче в богослуженю ходженє старших братів. Хлопців сих мусять однако сьвященники докладно научити дотичних обрядових церемоній.

Школи: — Обов'язуємо кожного сьвященика, щобн запізнав ся зі шкільним законом “Поблік Скул Ект”, котрий можна дістати даром в кождім “Департмент оф Едюкейшен” сеї провінції, в котрій знаходить ся єго парохія, та щобн прочитав з него раз в рік парохіянам сї уступи, котрі мають значіне для нашої віри і народности і пояснив права при слугуючі шкільній громаді в даній провінції. Сї права суть в деяких провінціях великі, але по більшій часті не знані нашим людям і в слїд за сим і не використані ними. Головнож мають сьвященики представити громаді вагу уряду шкільних тростисів і завізвати громадян, щобн на сей уряд вибирали таких людей, котрі постояли-би за права признані нашої народности і нашої віри тутейшими законами. Добре було-би, щобн сьвященики — головно по кольоніях — старали ся бути секретарями школи. Се віддало-би їм в руки контролю сего, що і яв робить ся в школі.

По містах, де знаходять ся католицькі школи, мають сьвященики напам'ятати вірних, щобн посилали діти до сих, а не до безвіроїсповідних шкіл. Де се з причини віддаленя не можливе до переведеня, так що діти мусять ходити до публичних безвіроїсповідних шкіл, там мають родичі і душпастирі з подвійною ревностию дбати о се, щобн сї діти були докладно обучувані в правдах католицької віри. Спис таких дітій єсть конечно парохови потрібний. Наказуємо як найострійше, щобн сьвященики всіми способами старали

ся о докладне обученє в католицькій вірі сих дітий і не жалували в сїм згляді ніякого труду, памятни на се, що від сего молодого покоління, котре ріжні секти старають ся перетягнути на свою сторону, залежить будучність нашої русько католицької Церкви в Канаді. Що до обовязку родичів в сїм згляді, гляди під заголовком: “Задержані гріхи”.

Юрисдикция:

А. Що до слуханя сповідий: —

1. Кождий сьвященик руського обряду, прийятий до Нашої Епархії і апробований Нами, дістає юрисдикцию до слуханя сповіди вірних руського обряду **на цілу Канаду**. Сю власть може він однак виконувати дозволено (ліцїте) поза межами свого округа — крімї случаїв наглої потреби, — лише за позволенєм місцевого руського душпастиря.

2. Після загального звичаю і Арт. 28 нашого Декрету, кождий руський сьвященик Нами апробований, може в **своїй парохії або в своїм окрузі місійнім** сповідати важно і дозволено **всіх вірних**, котрі приступають до него до сповіди, без огляду на се, чи они суть руського чи латинського обряду, чи мешкають в єго окрузі місійнім чи поза єго межами.

3. Для слуханя сповідий вірних лат. обряду **поза межами** своєї парохії, або свого місійного округа мусить мати руський сьвященик апробату від того латинського Епископа, в котрого епархії лежить ся місцевість, в якій хоче сповідати вірних латинського обряду. То само правило обовязує і латинських сьвящеників з огляду на вірних руського обряду. З огляду на се наказуємо, щоби кождий з наших сьвящеників постарав ся о юрисдикцию у того латинського Епископа, в котрого епархії лежить єго парохія або місійний округ. Гляди однак під заголовком: “Відносини до сьвящеників і вірних лат. обряду” і “Сповідь”.

4. Від гріхів задержаних Епископом ніякий сьвященик не може розрішити вірних без окремої на се власти одержаної від сего Епископа, що задержує гріхи, о яку мусить окремо Єго просити. — (Гляди: “Гріхи задержані!”)

5. Сьвященики латинського обряду мають власть сповідати вірних русько - католицького обряду лише в межах за-

гального закона, т. є. в своїй власній парохії або місійнім окрузі.

В ціли узискання влади розрішати від задержаних Нами гріхів, або розширення їх юрисдикції мають удати ся до Нашого Ординариату.

Б: Що до уділювання прочих св. Тайн: —

1. Кождий сьвященик Нами апробований може уділяти прочі св. Тайни лише в своїй парохії або в своїм місійнім окрузі.

2. Постановляємо однак, що на случай наглої потреби і неприсутности руського пароха, кождий душпастир Нами апробований має власть уділяти всі св. Тайни вірним з чужої парохії на їх прошенє, не лише в своїй власній парохії або місійнім окрузі, але також в межах чужої руської парохії або місійного округа. Сю власть надаємо не лише сьвященникам сусідам, але всім взагалі душпастирам Нами апробованим, аж до виразного відкликання.

Може пр. лучити ся, що підчас коли душпастир єсть занятый в однім кінци свого місійного округа, випадє на другім кінци шлюб, котрого не можна відложити. В сїм случаю кождий душпастир Нами апробований може на прошенє дотичних людей, удати ся до сеї чужої парохії і там важко і дозволено звінчати новоженців. Розумієть ся, що єго обовязком єсть повідомити о сїм сейчас їх власного пароха і переслати дотичний документ до втягнення в парохіяльні книги. Сей случай можливий єсть лише в великих місійних округах.

3. Повинен однак сьвященик уважати, щоби сей акт вірних не був “ін фраздем сусстентаціоніс парохі”, а був лише помочию вірним і собратови душпастирови.

Проте мусить перестерігати приписи подані що до плачення парохіяльних і епархіяльних такс.

4. Що до епітрахильних доходів, котрі побрав душпастир при сій нагоді — сьвященики самі уложать ся поміж собою.

5. Сьвященик, котрий-би крім случаю поданого під ч: Б. осьмілив ся свідомо і власновільно нарушити права парохіяльні другого сьвященика, має звернути єму всі доходи, побрані при нагоді неправно присвоєних собі чинностей, а коли по першім канонічнім упімненю не кине свого неправного поступовання, підпаде суспензії!

Коли-би котрий з апробованих Нами сьвящеників переїздив случайно через околиці, де наші вірні зістають без сьвященика свого обряду, то має власть уділяти їм всі св. Тайни. Любов ближнього наказує, щоби вірним при даній нагоді помочи по можности. Коли обслугу душпастирську мали ті вірні правильно у місцевого сьвященика латинського обряду і у него є метрики дотеперішні, то таку припадкову обслугу належить записати до книг того сьвященика. Де того нема, записки прислати до Ординарият, до загальних метрик, щоби на случай потреби легко було найти метрики.

ДОДАТОК.

І. ДЕКРЕТ “НЕ ТЕМЕРЕ” О ЗАРУЧИНАХ І СУПРУЖАХ

(Св. Конгр. Соб. 2. серпня 1907).

І. Заручини: Тільки сі заручини суть важні і мають канонічні наслідки, котрі зістали заключені **на письмі, підписанім сторонами і або парохом, або Ординариятм місцевим, або що найменше двома сьвідками.**

Єсли-ж обі сторони або одна з них не вміє писати, то се треба на грамоті зазначити і додати ще одного сьвідка, котрий має письмо підписати враз з парохом або Ординариєм або двома сьвідками.”

ІІ. Значіне слова “Парох”: “Під словом “парох” розуміє ся тут і в слідуючих артикулах не лише той сьвященик, котрий правно заряджує парохією ерегованою канонічно, но в околицях, де нема канонічно еригованих парохій, також сей сьвященик, котрому правно поручено душпастирство в якімсь обмеженім окрузі і котрий стоїть на рівні з парохом, а знова на місіях, де округи не суть єще докладно відмежені, кождий сьвященик висланий Настоятелем на якусь місійну стацию до загального душпастированя.”

ІІІ. Услівя важности супружа: “Тільки сі супружа суть важні, котрі зістали заключені перед парохом або Ординарієм **місця**, або сьвящеником делегованим через котрогось з них і перед двома принайменше сьвідками, однак після правил поданих в дальших артикулах і з углядненем виїмків під ч: VII. і VIII.”

IV. “Парох і Ординарий місця вінчають важно (валіде):

§1. “Тільки від дня обнятя посади або уряду, з виїмком, що зістали-би публично і поіменне викляті, або в урядованю суспендовані.

§2. “Тільки в межах свого округу, в котрім можуть **важно** вінчати не лише власних підвладних, але також і чужих.

§3. “Наколи запрошені і прошені, а крім сего ані силою ані тяжким страхом примушені, запитають женихів о згоду і відберуть від них її заяву.”

Замітки: — До важности заключеня супружа декрет вимагає услівій, поданих під чч: III. і IV. всіх, але і тільки сих (розумієть ся, о скільки декрет ставить нові услівя). Без захованя всіх прочих услівій поданих низше під ч. V. супруже було-би важне, але не дозволене.

При переданю уряду або посади заховуємо одинокую формальність, т. є. переданє дотичної грамоти. З днем отже означеним в грамоті, парох входить у всі парохіяльні права. Після рішеня Св. Конгр. Соб. з 1 лют. 1908, парохии церков, що належать до людей чужосторонних язиків, яких парохії розтягають ся на той сам дистрикт, що і иньших народів пр. Англіійців, можуть вінчати **важно всіх** не лише в своїй власній церкві, або парохіяльнім домі, але також в якім небудь місци, що лежить в межах дистрикту, котрий мають спільно з другими парохами. Розумієть ся, що єсли такий парох вінчає не свого парохіянина, то сей акт єсть справді важний, але строго недозволений. Шлюб має ся давати все в церкві (для мішаної віри в канцелярії) пароха. Лучає ся однак часто, що треба дати шлюб в приватнім домі. В такім случаю треба дуже бути осторожним, бо єсли дім сей не лежить в окрузі вінчаючого пароха, то шлюб даний в нім бувби **неважний** (пор. §2.).

Що до наглих случаїв гляди під словом “Юрисдикция” Б. В звичайних случаях належить упевнити ся, чи хата, в якій має відбути ся вінчанє, лежить в парохії або міснійім окрузі вінчаючого пароха.

Услівя, які парох або Ординарий мусить сповнити, щоби не лише важно, але і дозволено (ліцїте) міг вінчати.

V. Дозволено вінчають: —

§ 1. “Коли упевнять ся правно, що женихи суть вільного стану, придержуючи ся в сїм зглядї принципів закона;

§2. “Коли наберуть певности, що хоч одно з женихів замешкує стало (має “доміціліюм”), або перебуває бодай через **оден місяць** в місци вінчання.

§3. “Еслиж сего нема. (т. є. если жадна зі сторін або не має в місци вінчання сталого мешканя, або не мешкала через оден місяць), тоді парох і Ординарий місця потребує позволення пароха або Ординария власного одного з женихів, хиба що заходить нагла конечність. котра звільняє від обраня позволення.

§4. “Що до перехожих (вагі), то. кромі случаю конечности, не можна парохуви їх вінчати без окремого на се позволення Ординария або сьвященника ним делегованого.

§5. “В кождім случаю має ся уважати яко норму, що вінчати має парох невісти з виїмком, коли якась слушна причина звиняє”.

Замітки: — Закон приписує, щоби докази на вільний стан обох сторін були правні і позитивні. Такими доказами суть в першій мірі, що до вдівців, метрика смерті мужа чи жени виставлена парохом. котрий похоронив їх. Великою помочию в сїм згляді для пароха може бути сьвідоцтво смерті (або рівнозначний документ) виставлений дотичними сьвіцкими властями в місци похорону: такі документи однак не дають ще повної певности.

В Канаді часто дуже прийдесть ся вдоволити **заприсяженням** вдови чи вдівця, або взагалі підозрілої особи і сьвідомством **двох** зовсім віродостойних сьвідків (оден сьвідок може вистарчити лише в сїм виїмковім случаю, коли се єсть особа добре знана парохуви і над все підозріне віродостойна). Сих сьвідків треба рівнож заприсягнути. В однім і другім случаю треба від сторін домагати ся, щоби предложили “лайсенс”. Сам однак “лайсенс” не дає майже ніякої запоруки, та єго треба домагати ся в случаях підозріння, або в случаях де одна або обі сторони суть повдовілі, щоби, на случай підступу зі сторони женихів, сьвященик мав чим оборонитись перед сьвіцкими властями.

В случаях, де годі мати певність про вільний стан женихів, має парох представити справу Ординариєви і ждати на єго рішенє.

Щоби парох міг дозволено вінчати то одно з женихів мусить мешкати в єго парохії, або місійнім окрузі повний місяць т. є. 30 послідуючих днів. Однак парудневна неприсутність, коли пр. треба було стороні чи то їхати на роботу чи за орудкою в протягу сих 30 днів і т. п. не вважає ся за перерву побуту. Така неприсутність не може однак трафляти ся часто.

Коли-би однак лучило ся, що женихи приїхали до парохії або округа місійного **в намірі, щоби там осісти на стало** (т. є. мали-би там “доміціліюм”), то міг-би парох вінчати їх вже навіть в першім дні їх побуту в єго парохії.

Під словом перехожі, (вагі) має ся розуміти сих, що в нійкій парохії не мешкали через оден місяць (Св. Конгр. Соб. 27 липня 1908.)

Если обоє женихи суть **одного обряду**, то в засаді має вінчати їх парох невісти, если-ж **мішаного обряду**, то парох жениха, як се наказує декрет виданий для Русинів в Канаді дня 18 серпня 1913 р. Арт. 37.

Тут замічаємо, що женихи мають предложити **перед** шлюбом метрики хресту. Дуже часто однак лучає ся, що женихам морально неможливо предложити сі метрики. Дух-настирі проте суть в совісти обовязані домагати ся метрик, коли однак практично неможливо їх дістати, або видістане їх получене з великими трудностями, тоді обовязок сей уступає, а сьвященникови мусить вистарчити сьвідомство віродостойних сьвідків. За увільнене від предложення метрики не бере ся ніякої платні.

VI. Делеговане власти вінчання: “Парох і Ординарій місця можуть дати другому сьвященникови **певному і означеному** позволене вінчати в межах їх території. Щоби однак делегований сьвященик міг важно і дозволено вінчати, то мусить заховати межі делегачії і правила поставлені вище під чч. IV. і V. для пароха і Ординарія.”

Замітки: — На місиях часто лучає ся потреба делеговання сьвященника другого до вінчання. На случай наглої потреби гляди розпоряджене під словом “Юрисдикция”. Б. 2.

Сьвященик делегований загально на всі случаи може субделегувати.

Для уникнення сумнівів при делегуваню треба додати замітку: Делегую Вас..... або сьвященика, котрого Ви вишлете.”

VII. Небезпека смерти: — “В небезпеці смерти, коли нема пароха, або Ординария місця або сьвященика делегованого через котрогось з них, можна заключити важно і дозволено супруже перед яким небудь сьвящеником і двома сьвідками, коли сего треба для спокою совісти і (на случай) для легітимациї дітий.”

VIII. Вінчанє в округах, де не мож мати пароха: “Коли в якійсь околиці не можна мати пароха або Ординария місця, або сьвященика, делегованого через одного з них, перед котрим можна-би заключити супруже, і коли такий стан триває вже місяць, можуть женихи заключити важно і дозволено супруже через формальну заяву шлюбної згоди перед двома сьвідками.”

Замітки: — Щоби женихи могли заключити супруже без сьвященика, на се не вистарчить сама неприсутність, але обставини мусять бути сего рода, що анї женихи до сьвященика, анї сьвященик до женихів не може приїхати без великих трудностей чи невигод. (Св. Конгр. 27 Соб. лип. 1908). Так само рішила згадана Конгреґация, що навіть, коли-би протягом місяця сьвященик приїхав в дану місцевість, але так, що більша часть парохіян і женихи про сей приїзд не знали нічого, то сей приїзд не перериває часу неприсутности, яка має тривати протягом 30 днів.

В яким значіню брати слово “околиця”, а радше, як далеко мусять мешкати женихи від пароха, щоби могли в поданих обставинах заключити супруже без него, Конгреґация не рішила, тільки загально сказала, що спровадженє сьвященика, або їханє до него має бути получене з великими недогодами. Так отже може лучити ся, що в однім місци де пр. нема желізниць, або дороги гористі, або злі, вже віддаль шістьох миль може справляти трудности великі, в иншій знова місци, де суть зелізниці або дорога добра, віддаль 15 і 20 і більше миль не справляє трудностей.

Що до трудностей, вони можуть бути ріжного рода: слабе здоровлє котрогось з женихів або сьвященика; великі видатки получені з доїздом; для сьвященика конечність бути на иншій місци в час вінчаня і т. п.

Коли-би женихи їхали в такі сторони, де не мож дістати сьвященика **з сій ціли**, щоби там заключити супруже без сьвященика, то сей їх чин певно був би недозволений, але супруже **було би важне**. Св. Конгр. о Тайнах, 13 марта 1910.

Закон сьвіцький вимагає, щоби супруже було заключене перед особою до сего уповажною, отже сьвящеником, чи протестанцьким духовником, чи перед урядником. Щоби отже шлюб в висше сказанім случаю був перед сьвіцькими властями важний, то можна таким женихам іти до дотичного урядника і перед ним заключити шлюб, а навіть і до некатолицького духовника, єсли в місци, або близько нема урядника; в сїм однак случаю вони мають до него іти лише як до урядового сьвідка і не можуть позволити, щоби він відправляв при сій нагоді якісь релігійні церемонії.

В Канаді однак наші люди, там, де нема свого пароха, удають ся до латинських сьвящеників, які суть уповажнені до вінчання їх. Тому висше наведений случай може зайти там, де нема ані руського ані латинського сьвященика.

ІХ. Записанє до метрикальних книг: — §1. “По звінчанню має парох, або сей, хто єго заступає, сейчас вписати в книгу вінчань імена женихів і сьвідків, місце і день вінчання і всьо проче приписане обрядом, або розпорядженем Ординарія; то має зробити парох, навіть колиби иньший сьвященик делегований ним або Ординарієм довершив вінчанє.”

§2. “Крім сего має парох зазначити рівнож в книзі хрещених, що тая особа заключила супруже того а того дня в єго парохії. Колиж женихи були хрещені деінде, тоді парох має переслати повідомленє про заключенє супружа до пароха, котрий женихів хрестив, а то або впрост, або через Ординарият. щоби можна втягнути супруже в книги хрещених.”

§3. “Коли супруже заключає ся після сего, що сказано під чч. VII або VIII.. то в першім случаю сьвященик, а в другім сьвідки враз з женихами мають старати ся, щоби шлюб був як найскорше вписаний в приписані книги.”

Х. Кари за преступленє декрету: — “Парохи, котрі би переступили наведені закони, мають бути покарані через Ординаріїв відповідно до рода і ваги провини. А крім сего, колиби котрий вінчав проти розпорядження під ч: V, §2 і 3, має віддати треби, побрані парохами женихів.

XI. Кого об'язує декрет “Не Темере”: — §1. Наведені висше закони об'язують всіх, що були хрещені в католицькій Церкві і сих, що до неї з єреси або шизми навернули ся (хочби одні або другі від неї знова відпали), кільки рази заключають поміж собою заручини або супруже.”

§2. “Об'язують рівнож сих католиків, про котрих бе-сїда в повисшїм параграфі, єсли заключають заручини або супруже з некатоликами хрещеними або нехрещеними, навіть по одержаню диспензи від перепони мішаної віри або відмінного віроісповіданя, з виїмком, колиби або в поодинокім случаю або для якоїсь околици Апостольська Столиця поставила інакше.”

§3. “Некатолики хрещені або нехрещені, коли женять ся поміж собою, не суть зобовязані заховати форму заручин або супружа приписану католицькою Церквою.”

Наведений декрет об'язує латинників від дня 19 Цвѣт-ня 1908 р., а греко-католиків Русинів в Канаді від дня 18. Серпня 1913 р.

Сей декрет має ся оголосити і пояснити вірним ві всіх парохіяльних церквах.

II. СВ. КОНГРЕГАЦИЯ РОЗШИРЕНЯ ВІРИ В СПРАВАХ ОБРЯДУ СХІДНОГО.

Декрет, котрим упорядковують ся взаїмні відносини дисциплїнарні поміж канадйськими Епископами латинськими і Епископом руським того-ж краю, як також поміж клером і вірними обох обрядів.

Вірним Русинам, жиючим в Канаді зістав в послїднім році наданий Епископ їх питомого обряду котрий має їх правильною повновластїю, провадити і рядити. Щоби однак через обрядову і дисциплїнарну ріжницю не повстали спори між вірними обряду руського і латинського, сьвята Конгрегация, що стоїть на чолї ширеня християнського Імени, в справах обрядів східних, рішила по зрілій і точній розвазі всіх обставин на повнім засіданю дня 11. с. м. постановити на десять лїт слїдуюче, щоби опредїлити взаїмні відносини Епископа, сьвящеників і народу обряду руського з Епископами, сьвящениками і народами обряду латинського в Канаді.

ГЛАВА I.

О Єпископі руського обряду.

Арт. 1.) Іменованє Єпископа обряду руського для Канади застерігає ся одиноко і виключно Апостольській Столиці.

Арт. 2.) Єпископ обряду руського стоїть під безпосередною юрисдикцією і повновласттю сеї Апостольської Столиці. Однак виконує повну судовласть особисту над всіми вірними руського обряду жиючими в Канаді, в часовій залежності лише від Високопреосвященного Делегата Апостольського.

Арт. 3.) До него належить власть провадження і кермування своїм стадом, як також видавання законів і розпоряджень о-скільки вони не противлять ся праву загальному. Їго задачію надто буде пильнувати, щоби так наука і добрі обичаї, як і обряд і дисципліна східної церкви католицької в цілості зберігали ся.

Арт. 4.) Єпископ обов'язаний рішучо, щоби часто і регулярно відвідував руські місії, щоби докладно пізнав повіреве собі стадо і щоби тим ліпше постарав ся о се, що належить до духового єго добра. Щоби сю ціль легше досягнути, щоби Єпископ поділив цілу територію канадську на провінції, як се найлучше буде уважати о Господі, з котрих кожду поступовно буде відвідувати, так, щоби бодай в кождім п'ятиліттю мали всі руські місії єпископську візитацію.

Арт. 5.) Підчас візитації нехай зажадає від кожного настоятеля місії звіту з адміністрації дібр дотичної місії і най дбає, щоби настоятель не задержував під своїм іменем і на власність нічого, до чого вірні причинили ся в якийсь спосіб своїми датками. Щоби однак подбати як найстараннійше о безпеченство дочасних дібр церковних, повинен Єпископ по парадженю ся зі знатоками ужити таких форм титулу власности і заховати всі принципи, котрі відповідають цивільним законам поодиноких місць і котрі сприяють адміністрації, захованю і безпечному відданю дібр церковних.

Арт. 6.) Наколиб повстали які спори поміж Єпископом обряду руського і Єпископами латинськими в Канаді, мають

бути предложені дорогою відступлення лише до Делегата Апостольського в Канаді, з застереженням, рівнож дорогою відступлення апеляції до Апостольської Столиці.

Арт. 7.) Правильна Столиця буде в місті Вінніпег.

Арт. 8.) О забезпеченє річного приходу на удержанє Епископа, доки не буде сталих приходів, мають постарати ся поодинокі громади руські, складаючи для него, в формі катедратика певну відповідну квоту, котру він сам справедливо має означати.

Арт. 9.) Епископ обов'язаний кожного п'ятого року здати повний і точний звіт зі стану осіб, морального і матеріяльного місній власного обряду на руки Делегата Апостольського, котрий повинен се справозданє відслати до Конгрегації Розширення Віри в справах обряду східного; рівнож має після звичаю запровадженого між Епископами в Канаді, бодай раз на десять літ відвідати св. пороги Апостольські, щоб заявити почесь і послух Найвищому Архієреєви і щоб здати єму звіт зі сповнюваня пастирського чина і зі всього, що належить до стану єго церкви і обичаїв дисципліни сьвященства і народу, як також до спасеня повірених собі душ.

ГЛАВА II.

О руськім сьвященстві.

Арт. 10.) Тому, що не маєще руських сьвящеників уроджених, або хоть вихованих в Канаді, нехай Епископ руського обряду всіми силами постарає ся, по попереднім порозуміню з Апостольським Делегатом, щоби чимскорше оснувати Семинар до виховуваня руських питомців в Канаді. А тимчасем руські питомці мають бути припущені за згодою Ординарія до семінарів латинських. Однак лише ті, що Епископови зложили обітницю сталого заховуваня цєлєбату, можуть бути допущені до семінаря чи тепер чи пізнійше: і лише безженні будуть могли бути сьвящені до виконуваня чинностей сьвященичих в Канаді.

Арт. 11.) До обслуги вірних руського обряду не можуть бути допущені сьвященики иньші як лише безженні або вдівці і то бездітні, маючі добру славу, ревні і побожні, достаточно образовані, що не гонять за зиском і не мішають ся в політичні справи партійні.

Арт. 12.) Заки буде достаточне число руських св'ященників в Канаді вихованих, коли зайде потреба обсадити вакуючу або нову місію св'ящеником, нехай жадає Єпископ руського обряду, від Єпископів руського обряду Галичини і Угорщини, за посередництвом св. Конгрегації Розширення Віри, відповідного св'ященика безженного або вдівця. Такому св'ященикови, чи жонатому, чи вдівцеві, чи безженному котрий з власної волі, ані візваний руським Єпископом, ані післаний св. Конгрегацією, прийшовши до Канади, руський Єпископ не може дати жадних властей, чи то правленя Служби Божої, чи то уділюваня св. Тайни, чи то в який небудь спосіб виконувати чинности церковні.

Арт. 13.) Св'ященикови, котрого має ся вислати з Європи, дасть названа Конгрегация документ, яким признає ся тому можність прийняти на себе душпастирство для вірних руського обряду в зависимости від руського Ординарія в Канаді.

Арт. 14.) Кождий руський св'ященик, що приходить з Європи і перебуває в Канаді задля духовної обслуги вірних руського обряду, лишає ся все інкардинованим у своїй дієцезії, з котрої походить: однак Єпископ руський походження не буде мав над ним, доки буде замешкувати в Канаді, жадної власти; він цілковито і виключно залежить від юрисдикції руського Єпископа в Канаді.

До вітчизни однак вернути або відкликати бути не можуть сі св'ященики без виразного позволення канадійського Ординарія, виданого на чисьмі.

Арт. 15.) Русини св'яцкі, звідки небудь они би походили і де небудь би належали, котрі бажають бути висв'яченими в Канаді, будуть під цілковитою юрисдикцією руського Єпископа в Канаді, в котрого руки зложать присягу місій або постійного обслугованя території.

Арт. 16.) Всіх настоятелів руських місій в Канаді може Ординарій добровільно перенести. Перенесенє однак є неможливим без важких і справедливих причин.

Арт. 17.) Позваляє ся однак перенесеному св'ященикови внести відклик, в дорозі відступлення, проти декрету перенесеня до Делегата Апостольського, котрий до 3 місяців від

дня апеляції має справу остаточно порішити, з застереженням права відклику до Св'ятої Столиці рівнож в дорозі відступлення.

Арт. 18.) О удержанє сьвященика постарає ся Епископ, признаючи єму платню до побраня зі всіх приходів церковних в цілости.

Арт. 19.) Треби і платню за послуги духовні в поодинокх міснях опреділяє руський Ординарий після провірених звичаїв поодинокх місць. Зовсім однак заказує ся розширяти їх своєвільно на чинности вільні від такси або вимагати понад означену таксу. Поза сим нехай стережуть ся сьвященики руські, щоби сих оплат не вимагали від дійсно бідних: а цілковито забороняє ся вимагати їх під загрозою не охрещеня або неданя шлюбу, або виключеня вірного, що не може заплатити, від якоїбудь сьвятої послуги.

Арт. 20.) Сьвященики обряду латинського, що дістали позволенє від св. Конгреґації Розширення Віри, перейти на обряд руський в поміч Епископови руському в душпастированю вірних Русинів, доки остануть в руськім обряді, будуть виключно і цілковито під юрисдикцією руського Епископа. Св. — Конгреґация усильно наминає латинських Епископів Канадйських, котрі мають більше сьвящєства, щоби руському Епископови для добра душ відступили на час кількох сьвящеників, если би він о се просив.

Арт. 21.) Если однак суть сьвященики монахи, що одержали позволенє переходу на обряд руський, то они залежать що до життя монашого від власних настоятелів, але що до душпастирства і обряду від руського Епископа.

Арт. 22.) Епископ руський виконує свою судовласть лише над сьвящєством і народом руським; але наколиб в котрімсь місци були вірні руського обряду, а не було там ще руської міснії, або не булоби жадного сьвященика сего обряду, будеміг тоді дати юрисдикцію над вірними Русинами місцевому сьвященикови латинському, повідомивши о тім дотичного Ординария.

Арт. 23.) Епископи латинські Канади будуть могли, дотичного повідомивши о тім руського Епископа, дати юрисдикцію сьвященикам руським в тих міснях, в котрих суть вірні, латинського обряду їм підчинені, однак нема жадного латинського сьвященика, котрий мігби їх обслуговувати.

ГЛАВА III.

О вірних Русинах.

Арт. 24.) Русини, вірні можуть в тих околицях, де нема жадної церкви, ані сьвященика, свого обряду, стосувати ся до обряду латинського: позволяє ся їм на то само також там, де з причини віддаленя власної церкви не можуть зайти до неї, хиба з великою невігодою, однак так, що з того не виходить зміна обряду.

Арт. 25.) Перехід з руського обряду на латинський сьвящким Русинам, що правдиво і настало замешкали в краях Канади, не може бути дозволений через нікого, лише через Св. Конгрегацію Розширення Віри для справ Східного Обряду, коли заходять великі і справедливі причини, що їх має пізнати сама Св. Конгрегация, вислухавши Єпископа русько канадійського.

Арт. 26.) Коли однак лучить ся, що ті колись вернуть до вітчизни, тоді, хотяй прийняли обряд латинський на підставі папського рескрипту, вільно їм за прошенем Апостольської Столиці повернути до первісного обряду.

Арт. 27.) Не вільно латинським місіонарям, під карам, що їх означить Апостольська Столиця, жадного Русина наклоняти до прийняття латинського обряду.

Арт. 28.) Вірні Русини, навіть в околицях, в котрих є сьвященик руського обряду, можуть у латинського сьвященика апробованого через місцевого Єпископа, сповідати ся зі своїх гріхів і получати ласку таїнственного розрішення важно і дозволено. На відворот вірні латинники можуть сповідати ся зі своїх гріхів у руського сьвященика апробованого через свого Єпископа, в місцях, в котрих є місця або церков руського обряду. Але сьвященики руські не можуть розрішати вірних латинського обряду від кар і случаїв задержаних в латинській єпархії, що в ній сповняють сьвятую службу, без позволення латинського Єпископа. На відворот так само має ся се розуміти о сьвящениках латинських, що до кар і задержань постановлених через руського Єпископа.

Арт. 29.) Всім вірним котрогобудь обряду позволяє ся, що можуть приймати, з побожності, Тайну Евхаристії в

котримбудь обряді; а понад се. де заходить конечна потреба і нема сьвященика другого обряду, вільно буде руському сьвященикови подати Євхаристию осьвячену на хлібі пріснім; і наоборот вільно буде сьвященикови латинському подати на кваснім, але кождий має примінити в подаваню свій обряд.

Арт. 30.) Кождий вірний задосить учинить заповіди великодного св. Причастія тоді, коли Єго прийме після свого обряду і з рук свого пароха.

Арт. 31.) Сьвяте Налутиє мають умираючі прийняти у власнім обряді з рук власного пароха; але в наглім случаю вільно єго прийняти від котрогобудь сьвященика; лише має він подавати єго після свого обряду.

Арт. 32.) Відправа похорону і побране винадгородження в родинях мішаного обряду мають належати до пароха того обряду. до котрого належав умерший.

Арт. 33.) Для обминення великих неvigід, що моглиби з того вийти для Русинів, позволяє ся їм дні сьвяточні і пости заховувати після звичаю місця, що в нім живуть. Однак в неділі і сьвята, що припадають, в обох обрядах на той сам день, мають обовязок бути на Службі Божій в церкві свого руського обряду, коли є в місци.

ГЛАВА IV.

О супружах поміж вірними мішаного обряду.

Арт. 34.) Супружа поміж католиками, Русинами і латинниками не є заказані; однак, щоби уникнути неvigід, що звичайно приходять в родинях з ріжнці обрядів, може жєна, як довго є в супружу, йти за обрядом свого мужа. однак так, що з того не виходить зміна єї питомого обряду.

Арт. 35.) По розвязаню супружа може жєна вернути до свого питомого обряду.

Арт. 36.) Супружа так межн вірними мішаних обрядів як і межн вірними Русинами мають заключати ся після декрету “Не Темере”.

Арт. 37.) Однак супружа мішаного обряду мають бути благословлені в обряді мужа і через єго пароха.

Арт. 38.) Супружі діспензи в супружах мішаного обряду, коли мають бути дані, чи о них треба просити, мають бути дані і треба о них просити у Єпископа невісти.

Арт. 38.) Супружі диспензи в супружах мішаного обряду, мають бути хрещені в обряді отця, бо діти мають зовсім йти за обрядом отця.

Арт. 40.) Хрещенє прийняте в чужім обряді з тяжкої konieczности, коли пр. дитина була близько ємерти, або уродила ся в місци, де в часі уродження не було пароха обряду отця, не потягає за собою зміни обряду.

Арт. 41.) Діти підлягають під судовласть того пароха, котрого обряду є їх отець.

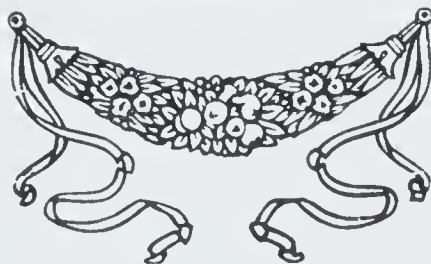
А тому всьому Сьвятійший Отець Наш Пій з ласки Божої Папа Х. на авдиєнції дня 13. серпня б. р. по справозданню підписаного сеї св. Конгрегації секретара надав силу права і потвердив і зарядив виданє сего декрету.

Без огляду на якінебудь противні зарядження.

Дано в Римі з дому сеї св. Конгрегації дня 18 серпня року 1913.

Г. Кард. Готті, Префект,

Єронім Роллері, Секретар.

АЗБУЧНИЙ ПОКАЗЧИК ПРЕДМЕТІВ

— ОБНЯТИХ —

„ПРАВИЛАМИ.“

ЧИСЛА ВКАЗУЮТЬ СТОРОНИ.

Бібліотека сьвященика, 1.	Задержаний гріх, 12, 13.
Біюванє, 1, 2.	Замотаний случай, 13.
Богоявленє, 2.	Зверхне поведенє сьвященика, 13, 14.
Брацтва, 2, 3.	Зміна обряду, 14, 15.
Взаїмна поміч, 3, 4.	Інкорпорация, 15.
Вічне сьвітло. 4.	Іспит конкурсний, 15.
Викази і звіти, 4.	Катехизация, 15, 16.
Відправа Сл. Божих в приватних домах, 4.	Книги парохіяльні 16, 17, 18.
Відношенє до сьвящеників і вірних латинського обряду, 4, 5, 6.	Колєкти, 18.
Візитация канонїчна, 6.	Мішаної віри супружа, 18, 19.
Візитованє парохіян, 6, 7.	Монахи, 20.
Вінчання час, 7.	Незнані сьвященики. 20.
Власти сьвящеників, 7, 8, 9.	Новонавернені, 20, 21.
Воскресенїє Г. Н. І. Х. 9.	Обдовженє церков, 21.
Духовні вправи, 9.	Обезпеченє, 22.
Диспензи в небезпеці смерти, 10.	Обряд, 22.
Евхаристия, 10, 11.	Одіж сьвященика. 22.
Заборонені товариства, 11, 12.	Опіка над імігрантами, 23.
	Опіка над хорим, 23, 24.
	Опіка над убогими і безробітними, 24.
	Оповіді, 24, 25.

Організоване церков-
них громад, 25.
Парохіяльна Служба
Божа. 25.
Переховуване НС. Тай-
ни Евхаристії, 25, 26.
Перховуване книг і
грамот. 26.
Покута, 26.
Посьвідки хресту і
вінчання. 26.
Посьвячене церкви, 26.
Пости, загальниці, за-
казані і освячені
часи, 26, 27.
Похорон церковний, 27, 28.
Преса і література, 28.
Припорозвлене вірних
руського обряду до
латинського, 29, 30.
Причастіє часте і що-
денне, 30, 31.
Проповіди, 31, 32.
Протокол предшлюбний, 32.
Робітник в лісах і на
дорогах — їх душ-
пастирство, 32, 33.
Розрішене, 33.
Самопоміч, 33, 34.
Сьвіцкий супружий за-
кон, 34.
Сестри — їх школи і
сиротинці, 34.

Слуги сьвященика, 34.
Служба Пржедосьвя-
чених дарів, 35.
Службові інтенції, 35.
Сьпіване Служби Бо-
жої, 35, 36.
Сповідник законниць, 36.
Спори перед сьвіцьки-
ми властями, 36.
Сповідь, 36, 37, 38.
Стале перебуванє, 38, 39.
Супруже мішаного об-
ряду, 39—43.
Тарифа церковних о-
плат, 43—51.
Торговля і фінансові
підприємства, 51.
Учителі а сьвященики, 51.
Цвинтарі, 51, 52.
Церкви і престоли, 52, 53.
Церков а народіність, 54.
Церков а політика, 54, 55
Церковний сьпів, 55.
Хлопці до услуги при
богослуженях, 55, 56.
Школи, 56, 57.
Юрисдикция, 57—58.

ДОДАТОК.

- I. Декрет “Не Темере” з
поясненнями, I—VII.
- II. Декрет “Вірним Руси-
нам”, VII—XIV.

